

ÜLÕPILASTE LEHT

Nr 3-4. MAI. II. AASTAKÄIK 1915.

GEORG ZIRKI TRÜKK

..

JURJEVIS.

Sisu:

	Lhk.
1. Artur Carl Normann † V. E.	66
2. Peeter Juhkam-Kopli †	68
3. Kuda suvi veeta? V. Ernits.	68
4. Üliõpilaste maja T:u A. S-k.	70
5. Meie ja tötuvendus. J. Vilms.	72
6. Eelmise kirjutuse puhul. V. Ernits.	75
7. Noortele. V. Ernits.	79

Kirjandus.

8. Keemia Sõnastikud. V. Ernits.	80
--	----

Sport.

9. II Eesti Üliõpilaste Spordipäev. K. Klein.	87
---	----

Üliõpilased ja ERM.

10. Muuseumi pidu.	89
11. ERM-i Keskraamatukogu korrald.	91
12. Üliõpilased kohalikule korjamistöble.	91

Üliõpilaste Organisatsioonid.

13. PEÜS-i „Põhjala“ tegevusest. T. Grünthal.	91
---	----

Välkkesed teated.

93

Tolmetusele tulnud kirjad!

Jansi tõendus. J. Kotkas.	99
Ühendatud vahe- ja aukohtu otsused EÜS-i ja korp. „Sakala“ hiliseses.	99—103

Lisa.

**Eesti Üliõpilaste ja Vilistlaste üle-
üldine Nimekiri.**

ÜLIÕPILASTE LEHT

Eesti edumeeliste üliõpilaste häälekandja.

№ 3—4.

Mai.

1915.

Riigiraamatukogu

№ S 7571

Arthur Carl Norrmann †

Arthur Carl Norrmann †

Üha harvenevad meie vanema põlve haritlaste read — mitmed neist lahkuvad omade kaasvõitlejate ridust enneaegseltki. Arthur Norrmannngi oleks võinud 47 aastasena mehena praegu oma elutööd jätkata — kuid bioloogiline saatus arvas tarvilikuks selle elu praegusel kujul kustutada — kadunu sugulaste, sõprade, tuttavate ja aatevendade kurvastuseks Kadunu suri 20. V.1915.

Arthur Norrmann on 14. I. 1868 a. Jurjevis sündinud. Varsti päale selle ostis tema isa Paul, kes enne Võnnu kihelkonnas Ahja-Muštamõisa rentnik oli, omale Kavastu valda Kodavere kihelkonda Meõmä talud, kuid suri pea selle järele.

Esimese õpetuse sai kadunu naiskodukooliõpetajalt. Kümne aastasena astus ta Blumbergi gümnaasiumi ettevalmistuskooli ja aasta pärast T:u gümnaasiumi tollaegsesse *septimasse*. Küpsuseksami tegi kadunu 1888 a. ja astus otsekohe T:u ülikooli rahvusmajandusteadust õppima. 1893 a. jaanuaril lõpetas ta õppimise gradueeritud üliõpilasena.

Üliõpilase põlves oli kadunu tegev Eesti Kirjameeste Seltsis ja Opetatud Eesti Seltsis. Oma päale võetud ameti kohused (1894 Novgorodi kroonupalatis, 1895 kunni elulõpuni Viitebski ringkonna aktsiisivalitsuses) sundisid teda kodumaa elust eemale jääma, kuid siiski leidis ta võimaliku olevat Eesti Kirjanduse Seltsi ja Vanemuise liige olla.

Kogu oma ülikoolis viibimise aja oli kadunu EÜS:i liige, täitis mitmesuguseid ametid, oli muu seas kogu aasta abiesimeheks. Hiljemini oli ta EUS:i ja Fraternalitas Estica asutamisest saadik ka viimase vilistlane.

V. E.

Peeter Juhkam-Kopli †

Peeter Juhkam-Kopli †.

5. aprillil 1915 a. suri tiisikusse korp. Sakala liige stud. theol. Peeter Juhkam-Kopli.

Noor ksv sündis 20. juunil 1891 a. Ahja vallas (Võnnu kih.), Kõnnu külas, Kopli talus. 12 a. vanuses astus Peeter Jurjevi gümnaasiumi esimesse klassi. Juba enne kooli lõpetamist, nimelt 6 klassis, tulid tiisikuse tunnismärgid nähtavale.

Haigus andis äga aega, noormees lõpetas kooli 1912 a. kevadel ja astus samal sügisel Jurjevi ülikooli usuteaduskonda. Aastase ülikoolis viibimise järele läks haigus kõige ravitsemise päale vaatamata siiski nii ägedaks, et noormees Jurjevist lahkuma oli sunnitud ja soojemasse kliimasse Kaukasusse reisis, et ennast veel päästa. Kuid seegi ei aitanud. Haigus ei taganenud — võttis võidu ja kodumaalt kaugel varises mulda tema noor poeg, pooleli jättes alustatud töö.

Kuda suvi veeta ?

Ühe asja poolest on meie venepärased õpiolud tähelepan-davad: meil on määratumasti vaheaegu, suviseid ja talviseid, mis iseäranis väljamaadega võrreldes teravasti silma torkab. See asjaolu võiks, nii eitav kui ta iseenesest ongi, meie kohta siiski teatava määranis kasulik olla, kuna see meil aega lubaks tarvitada oma enese isiku arendamiseks selles sihis, mida intiimsema vaimuse poolest meile võõras ülikool mitte anda ei suuda. See on meile tingimata tarvilik, et kõlblikuks rahvaliidmeks tulla. Niisugune enesetäiendamine nõuab äga aktiviteeti, korraldatud tegevust, hääd tahtmist, mida teiste kaaspüüdmine peaks teritama.

Kõige päält, suvi on meile tervise parandamiseks ja karastamiseks. Arvame siiski, et kõigil meie üliõpilastel nii palju rasket närvlikku üliväsimust pole, et selle parandamiseks kogu suvi ära kuluks. Vaba aega ja vaba vaim- list energiat jääb küllalt üle, ka siis, kui kodus kehalikku tööd tehakse, sest harilikult ei pea üliõpilased fervet päeva kehalikku tööd vastu äga ole see ka tervishoiu seisukohalt soovitav.

Kuda tarvitatakse meil seda vaba aega ja tööjõudu ?

Kõige päält läheb üks osa üliõpilasi igasugusile korja-

mistõile: ainelist vanavara, rahvaviise ja laulusõnu koguma (see töö võtab oma alla ainult osa suve). Siis lähevad tehnikud harjutustõile, mis muidugi terve suve oma alla võtavad. Arstiteadlased valmistuvad seks suveks võitlusele külgehakkavate haiguste vastu. Mõned üliõpilased mõtlevad kodumaauurimistööös ühte ja teist teha, teised jälle mõne artikli kirjutada jne. Ksv. O. Lõvi Peetrilinnast mõtleb pikeima kõnereisi asundustesse ette võtta — katse, millele järeletegijaid peaks leiduma, varemini ehk hiljemini.

Üks liik üliõpilasi saadab vist võrdlemisi k a s u t a oma suve mööda: mõtlen neid, kes suvekohtadele lähevad igasuguseid „aadeli võsukesti“ jne. targaks õpetama. Raha (kui seda sõitudest ja kuludest palju üle jääb!) ja vilumuse omandamine „kõrgemas“ seltskonnas liikuda ei tasu vist aja- ja teatavat vaimlistki kaotust ära, sest iseäranis kodukooliõpetajaks kohased üliõpilased pole oma ümbruse mõju alt mitte vabad. —

Ma ei taha aga seda siiski täitsa kategooriliselt eitada, et vahest mõnel korral kodukooliõpetajana enam positiivist kui negatiivist omandatakse, nim. kui huvitavasse ja arendavasse ümbrusse satutakse. Niisugused juhtumised on aga väga haruldased.

Et sõja tõttu ühendus väljamaadega raskendatud, siis ei lähe vist keegi Eesti üliõpilane mingisugusile väljamaade ülikoolide suvekursusile, minu teada vist Soome, Jyväskylägi mitte (varemini on sääl igatahes Eesti üliõpilasi olnud). Väljamaail töö on vareminigi vähe käidud; selle küsimuse peaks pääle sõja oodatava lõpu tõsisemalt päevakorrale võtma.

Kõike kokku võttes, mis meil teada meie üliõpilaste tegevuse kohta tuleval suvel, peame ütleva, et seda kuigi palju pole. (Põhjalast tulnud teadete järele on sääl suvetöö küsimust õige elavalt harutatud mis häid tagajärgi lubab loota; mujalt pole sellest palju kuulnud). Meie oleme senni enam-vähem omaette ja omale isikule elanud, tihti pääle asjatumalt aega viitnudgi. Meil puuduvad veel tõsise töö traditsioonid; meie ei tunne ennast veel küllalt kohustatuiks positiivse teadusliku tööga oma üliõpilasena olekut õigustama. Kodumaasse ja rahvasse puutuvad uurimisained on meile veel võõrad; ka üleüldisteaduslikuis küsimusis pole me veel küllalt kodu — me oleme neist üleüldiselt võttes vaevalt puudutatud, ammugi mitte kaasa kistud. Kõige selle tagajärg on, et meil vähe teaduslikku tööd teha kse, ülikooli ajal eksamiteks tuubitakse ja määratumad vaheajad lihtsalt vegeteeritakse, vaimu roostetada lastes.

Meil on teadusliku ja rahvuskultuura-

lise töö traditsioonide kujunemine ajinud, kuid sõda ja mõned muud põhjused on seda käiku takistanud. Tänavuse suve kohta on igatahes raske neid üleüldisemalt, koguliselt maksuma panna (üksikute seltside piirides on see hõlpsam), välistegi olude tõttu. Suve veetmine ja kasustamine jääb igatahes üksikute üliõpilaste asjaks, mille kohta on võimalik ainult mõnda kõige üleüldisemat juhtnööri esitada. Päänõudmised oleksid siin, et ennast kõige päält terveks tehtaks ja et kõik vaba tööjõud positiiviste ülesannete täitmiseks ära tarvitataks. Tehtagu teaduslikku tööd, peetagu maal kõnesid, kui see võimalik, edendatagu kodukoha uurimist, kui seks huvi jätkub. Värskenduseks reisitagu laiemalt kodumaal, tutvustatagu end selle eluga ja rahvaga üleüldse ja iseäranis teiste akadeemia kodanikkudega kõigist linnadest, organisatsioonidest ja „ilmavaatelistest laagritest“*), mis väga viljakaid tagajärgi võiks anda enesekeskise lähinemine ja vastastikkuse arusaamise mõttes.

Ühe sõnaga — saadetagu suvi nii mööda, et vaimlisse arenemiskäiku selle kohta päälekaebavat tühja auku ei jääks.

V. Ernits.

Üliõpilaste maja T. u.

Kui paljutõotavalt ei kõla „üliõpilaste maja,“ päälegi meie akadeemilise nooresoo arvurikkamas asukohas Jurjevis. Tahtmata kerkib vaimusilma ette üliõpilaste kokkusaamise ja jõudude väljaarendamise keskkoh, mis kaugemalgi õppijatele kaasvõitlejatele kõiki Eesti üliõpilasi koondavana sümboolina esineks.

Oleks asjata siin veel kord seda meele tuletada, et meil minevikust muud otsida ei ole, kui seda, et ainult tulevikus meie ajalooline nimi võib esineda, kui meie selleks küllalt kaaluvat oleme esile toonud.

Tuleb meeles pidada, et meid arvuliselt võrreldes vähe, järjelikult ei tohiks meil jõuüksusi mitte kaduma minna, vaid just selle eest peaksime täie jõuga hoolitsema, et meie küllalt tugevateks väljaareneksime nii vaimliselt kui kehaliseltki.

Selles sihis oleme ühe raskema ülesandeni jõudnud. Üksikud üliõpilaste korraldused on selles sihis elule kutsutud, pääasjalikult meie üliõpilaste vaimliste huvide edendajatena.

*) Seda hõlbutab üleüldine „Eesti üliõpilaste ja vilistlaste nimekiri“ maakohtade järele, mis sellele Ül. Lehe n-rile kaasa lisatud.

See korraldustüüp on meil siia ajani domineeriv olnud, kuna viimasel ajal juba mõnda aastat on hääli kuulda olnud, mis üliõpilaste organisatsiooni täiendamist on soovitanud.

Kõige päält tuleb paratamatult kehalise arenemise pääle suurt rõhku panna, mis siia maani enam kõrvaliseks küsimuseks on tunnistatud, kuna teguvõimeline isik peab ka füüsiliselt terve ja tugev olema. Ka vaimliste huvide täitmist ei leita enam täiel mõõdul üksikutest korraldustest, millede jõud liiga piiratud, isikute väljavalik liiga ühekülgne.

Selle puuduse kõrvaldamiseks on ühelt pool kõiki Eesti üliõpilasi ühendavat keskkorraldust soovitatud, mille teostamine suuri raskusi on esile toonud; teiselt poolt aga üliõpilaste maja, kui erapooletut pinda, kus kõik üliõpilased üheõiguselised, kus töö, tegevuse ja ühiste ettevõtete alal kokku puututakse, üksteist õiglaselt hindama harjutakse ja vastastikku üksteist täiendatakse.

Esialgselt on üliõpilaste maja mõeldud kui asutust, kus vaimlised ja füüsilised jõud mitmekülgse väljaarenemise võimalust leiavad. Tuleks suurem keskraamatukogu elule kutsuda, mis meil teadusliku ja üleüldse vaimlise töö aluseks ja keskkohaks oleks.

Võimalik, et sääl juures ka täieline eestikeelne raamatu-kogu varju saaks leidma, mis üliõpilaste uurimistööd märksa kergendaks. Selle juures peaksid sellekohased tööruumid leiduma, kus keegi töötajat ei eksitaks, sääl juures aga suur raamatute tagavara igal minutil käepärast oleks.

See kõik oleks ainult niisuguse suure korralduse juures võimalik, kuna sennised üliõpilasorganisatsioonid selleks võimetud on.

Siin on lugemislauad, mis jooksva vaimuelu edustajana noortsugu omaaja vaimlise elu tipul peab hoidma nii üksikuis teaduse harudes, kui ka kirjanduses ja kunstis.

Ka rikkaliku lugemislaua korraldamine ja sisseseadmine on ainult suurema tarvitajate ringkonna toetusel võimalik.

Ka avaldab lugemislaua väline hää korraldus ja tarvitajate rohkus töö intesiivsuse tõstmiseks märksa kaasa, nagu seda teistes maades võib tähele panna.

Nii saaksime omale vaimlise töö keskkoha, korraldaja, vahest ka õhutajagi, nagu seda *Alma Materile* täienduseks tuntavalt tarvis on.

Kehalise väljaarenemise eest hoolitsemine peaks üliõpilaste majas selle tähtsusele vastava koha omandama: peab korraldama hästi sisseseatud harjutuste saali ühes mitmesuguste kõrvaliste sisse-seadetega, mis võimaldaks läbi talve takistamata harjutuste tegemist.

Huvide puudust sel alal, nagu seda mõnelt poolt on

toonitatud, ei ole mitte karta, sest keskkool on siin kindlat alust panemas; üliõpilase põlves peaks aga avar võimalus olema seda täiusele viia, mis keskkooli põlves suure huviga on alatud.

Ka laiema üliõpilase-ringkonna mõttevahetuse võimaldajana oleks üliõpilaste majal suur tähtsus, sest sellekohane ühine pind, topograafiliseski mõttes, puudub praegu tõesti, mis ennast aga tihti õige teravalt tunda annab: ei tunta vastamisi üksteist, sellest arusaamatused jne.

Seltskondlike ruumide juures võiks ka sellekohane einelaud leiduda, iseenesest mõista niisugune, mis keha- ja vaimukultuuriga kokkukõlas on.

Üliõpilaste Maja oleks avatud ja kättesaadav kaasvõitlejatele, kes teistest linnadest Taaralinna tulevad: neil oleks hää võimalus siin kohalikkude kaasvõitlejate laiema ringkonnaga tuttavaks saada, niisama ka ümberpöörduvalt.

Niiviisi saaks üliõpilaste maja kõigi Eesti üliõpilaste omavaheliseks keskkohaks.

Eesti üliõpilaskonna korralduse 45 a. mälestuspäeva puhul on Üliõpilaste Maja mõte teostamisele tulnud, kuna seda juba aastat 5 on propageeritud. Praegu on kindlaid lubamisi tehtud selle teostamiseks kümne tuhande rublani, niihästi Taaralinna üliõpilaste ja vilistlaste, kui ka teiste linnade üliõpilaste ja vilistlaste poolt.

Et nüüdsel raskel ajal otse roomlaste julgust ja tuleviku lootust sellega on avaldatud, siis võib küll julge olla, et meil korraldatud üliõpilaskonna poolesaja aastase juubeli päevaks maja valmis on kui sümbool, mis meie tulevast jõudu, edasipüüdmist ja kokkuhoidmist peab kujutama. Loodame, et suvisel vabal ajal igas üliõpilases mõte küpsusele jõuab, nii et järgneval sügisel tema teostamisele võiks astuda.

Taaralinnas, 5. mail 1915.

A. S-k.

Meie ja tōutervendus.

On küsimusi, millede üle kõnelda ei armastada, kuid mis ometigi on ülitähtsad. Ei ole siiani. Üliõpilaste Lehes otsekohe kirjutud üliõpilaskonna bioloogilisest jõust ega neist mõjudest, mis seda jõudu vähendavad. Tehtud on seda kaudselt, mõnel eri puhul.

Kuid asi on seevõrd tähtis, et vaatamata ta piinlikkust, temast otsekohe peame kõnelema! Kahju, et pole tarvilisi statistilisi teateid üliõpilaskonna tervisliku seisukorra üle. Käes-

olev kirjutus tahaks olla ergutuseks, et rutemini samme astutaks üliõpilaskonna kõlbusliku ja tervisliku seisukorra uurimiseks.

Omal ajal ilmusid A. H. Tamsaare novellid ja võitsid üliüldise tähelepaneku. Huvitav, kas on muutunud sest ajast meie tervishoiuline ja kõlbuslik tasapind?

Eesti tuleviku ja kultuura tõusu pärast peame tõsiselt küsima: kuis on lugu üliõpilaskonna bioloogilise elujõuga?

Muude andmete nagu ankeedi j.m. puutel püüame vastata kaudselt, vaadeldes üleüldiseid nähtusi, mis sünnitavad teatavad tagajärgi.

„Ülikool pole veel eestlaselle!“ kuuldub lause ja väsinult langevad nii mõnedgi üliõpilaskonna ridust, et enestelle jõu kohasemat tööala otsida. Võib ju vaielda, kuid mõtet ei kaota see ütlus. Sest ütleja teab, mis kõneleb. Ta osutab seda määratut asjatut jõu kulutust, mis vaja enne ülikooli pääsemist. Kõneleb sest, mis vaja isegi õppimisaastais sees ja väljaspool ülikooli võita, et rahulikult ja tagajärjekalt tööta. Ta kirjeldab ülikooli lõpetanud tõusiku elu, milles vaesed ja lihtsad vanemad, vennad ja õed, isegi sugulased ja tuttavad suure arvatava õigussega osa mängivad. Igaüks on sinuga sõber, igapäevaste aita.

Kuulates sarnasid tõendusid, ei tea tõesti, mis vasta. Veel enam — mõteldes ja kaaludes leiad sa isegi tõendusid toodud väitele. Näed, kuis kõik sinu ümber rabelevad, enestelle tuge otsides. Kuid pole mingisuguselgi alal valminud vormi ega traditsiooni. Kõik tuleb ise luua. Senni kui keskkoolis igatsevalt, rind täis paisuvat idealismi üliõpilaspõlvele vastu naeratakse — näib viimane olevat ilus ja veetlev. Keskkooli lõpetamine on ilusaim aeg noore elus! Õnnelik on see, kelle nooruse aated püsivad kesk üliõpilaspõlve veealusid kaljurahne. Kel seda pole, andub skepsiselle ja tunneb end õnnetuna.

Pettumused üliõpilaspõlves ja asjatud jõukulutused moodustavadgi sarnasid noori, kellede tarvis veel „ülikool ei kõlba.“ Need on, tahaks öelda, omasarnased tüübid üliõpilaskonnas, kuna ometi kõik nii ei mõtle ega otsusta. Kuid põhjused jäävad ja mõjuvad meie kõikide pääle. Nad sünnitavad meis väsimuse, apaatia ja rahuldamatuse. Tahaks sarnases meeleolus midagi rahuldavat ja rõõmustavat, idealismi ja elulusti toovat. Ei leita seda k o r g e m i s e l u a v a l d u s i s, siis andutakse madalamile asjule.

Ammu see oli, kus „kõrtsitubadest“ üksteist välja pukseeriti ja avalikult vapralt võideldi? Kaua on sest, kus enamasti iga organisatsioon ruumides joodi ja seda väljaspool täiendati? Karskusaade on jäänud Eesti üliõpilaskonnas meie ajani leinama.

See on seevõrd tuntud asi, et oleks asjata siin pikemalt peata.

Aga edasi. Die sexuelle Not der Studierenden. Üliõpilasel pole kerge 26—27 aastani abielusse heita! Väljamaal on õigusega seepäale ammu avalikku tähelepanemist juhitud. Või keelatakse seda meil? Inimene on ju kõigepäält inimene ja siis alles moralist, esteetik ja vali kohtumõistja. Ei või ometi nõuda noorilt elujõulisilt inimesilt ilma kahtlemata enese piiramata valitsemist ja tagasihoidmist. Inimene on niikaua terve, kunni ta elab tervet füsioloogilist elu. Selle nõude ees taganegu kõik teised soovid, kui Suur- Eestil tõesti tulevikku tahetakse näha. Kurva tõena ja ühtlasi ironiana enese üle kõlas omal ajal teataval juhtumisel ütlus, et „ka Eesti üliõpilane risti ette ei löövat.“ — Pole ankeeti ilmunud, mis laseks üksikasjaliselt valgusta ses suhtes üliõpilaskonna eluviisi. Nii palju kui igaühe elunähtused ja ümbrus tõenda jõuavad, pole asi hiilgav. Vene üliõpilasil on seeütle rohkem kirjutud ja seisukorra üle halvale otsuselle jõutud.

Asi on seega tõsine. Ei või lasta rahva paremid poegi ja tütreid füsioloogiliselt kannata, misläbi Eesti rahvas kogu kultuuraga kannataks. See oleks andeksandmatu. Peaks aegsasti teid leidma, mis parandust töötab. Siin peaks kogu seltskond teatavas sihis kaasa aitama, loobudes endisest, s. o. praegusest vaatekohast. Raske on üksikult üleüldiseid juhtnõore just abielu mõttes ülesseada, mis valusaimat punkti puudutaks. On see kodanlik abielu, milles pääsuteed leida? Kes teab. Igatahes „vaba armastuse“ tont pole meie kõlblasist kadunud ja seltskond ei taha seda seetõttu lubada.

Kehaline kasvatus. Esimene spordi päev on mööda; näeme, kas on teisel päeval vähene osavõtjate arv kasvanud. Sport on tarviline asi, kuid ma juhiksin siin järgmise asja pääle tähelepanekut. Võistlust on võimata kaota, järjekult ka rekorde, kuid nad mõlemad on spordipidudel kahjulikud. Spordipidude eel käiv „training“ on midagi tõsiselle kehakultuurile vastakast, sest spordimees ei harjuta siis enam seks, et keha kasvata, vaid et võistlusel esimene olla. Sest tulebgi, et harjutus tihti kurnavalt mõjub ja rekordvaimus kerge atleetika raamatuis isegi poissmeheks soovitakse jääda — paremate tagajärgede saavutusseks. Et võistluse halbu tagajärgi kaota, tungigu spordimeeste seas läbi mõte, et mitmekülgsuse kõrval ka ilu tähele pannaks. Mitte ainult kvantiteet ärgu olgu meile kui kultuurinimesile ses asjas tähtis, vaid just kvaliteet ehk ilu. Ilusat liigutust teha püüdes, kaotab spordimees omas tegevuses jämeda rekordhimu.

Seepärast — iluauhinnad spordi võistlusile! Kadugu meilt nii lopsakalt võrsuma hakkav rekordhimuline harjutus!

Alkoholism, sugueluline korralagedus, kehalise kasvatuse puudus ja ühekülgsus põhjustavad arvama, et üliõpilaskonna tervislik seisukord palju soovida jätab. Rahva eluküsimus seisab aga kõigi liikmete elujõus, s.t. tugevas tõus. Seepärast peavad üliõpilaskonna rõõmud ja mured sügavamalt huvitama mitte ainult meid endid, vaid just kogu seltskonda.

J u h. V i l m s.

Eelmise kirjutuse puhul.

I.

(Üliõpilaste suguelu küsimuse kohta.)

Seksuaalne „kannatus“ on kahtlemata teataval määral tarvilik inimese kehaliste ja vaimliste jõudude tõstmiseks. See võib paradoksina kuuluda, kuid see on nii; seda tunnistavad ka suguelu küsimuses kõige vabameelsemal seisukohal asuvad arstid. On ju arusaadav, et iga jõu kokkuhoidmine pingulolekut tekitab, mis loomulikult teatavana raskusena tundub, seda suuremana, mida närvlikum ja jõuetum inimene. Seksuaalse ja sellega ühenduses oleva üleüldise temperamendi ja jõukülluse poolest võib inimesi elektri akkumulaatoritega võrrelda: hää akkumulaator (tugev närvikava) kogub enesse palju pingul olevat jõudu ja annab tugevid sädemeid, olgugi harva, kuna halb akkumulaator (patoloogiline närvikava) iga väiksemagi jõuraasukese otsekohe ära pillab, ialgi suuremid sädemeid heitmata; onanism näit. on suuremal hulgal juhtumisel ainult närvinõrkuse juures mõeldav.

Teatava piirini ulatav suguline tagasihoidlikkus on tarvilik erootika süvenemise ja puhastumise mõtteski. Nimelt peab iga „vahekord“ (kas „vaba“ ehk „legaliseeritud“ ja „sanktsioneeritud“, ei muuda asja sisuliselt) teatava psühholoogilise eelsümfooniaga algama: inimesed peavad üksteisele nii kalliks saama, hingeliselt nii kokku kasvama, et lahkumine üleüldiselt võttes võimatu on. Kui hingeliselt nii kaugemale on jõutud, siis on seksuaalne ühinemine ainult loomulik viimane lüli kahe inimese vahekorra arenemises — ja sellena igatahes kõlbuslikult õigustatud, kuid ainult kõige valjuma

hügieeni piiridesse jäämise puhul. Sugulise energia pillamine aga on iseenesestki mõista täielikult hukka mõistetav, olgugi kas või „seadusliku abielu“ firma all, mis iseenesest „vahekorra“ kõlbuslikku väärtust ainult naiivide ja piiratud inimeste silmis võib kvalifitseerida.

„Vaba armastus“ nii võetuna on sisuliselt abielu, millel ka siis oma enam-vähem relatiivne väärtus on, kuigi peaks välistel põhjustel esialgu lapsi ära hoidma. See tohiks aga ainult siis kannatata olla, kui see valitavist pahadest kõige väiksem on.

„Vaba armastus“ niisuguses mõttes algab erootikaga ja viib lõpuks seksualiteedini. Kui aga viimasega alatakse, siis on vahekord kõlbusevastane sest et see inimese intiimsemas hingeelus küllalt põhjendatud pole, ja laguneb lühema ehk pikema aja järele matemaatilise seaduspärasusega, südamevalu ja vastikuid mälestusi armastajale poolele järele jättes (kui seda üleüldse oli), päälegi „seltskonna“ silmis asjaosaliste (harilikult küll ainult naise) pääle enam-vähem saatuslikku „varju“ heites, mis kogu elu võib ära kihvtitada.

Niisugused enam-vähem loomalsed, ainuseksuaalsed toored vahekorrad on võimalikud ainult vaimliselt vähe arenenute ehk jälle vaimliselt ja närviliselt rikke läinute inimeste juures. Meie üliõpilaskonnas peaks aga nii palju terveid instinkte olema, et niisugused „vahekorrad“ selles võimatamad oleksid. Kui erootikast mitte kevadevärskust, tuld, idealismi, eneseohverdust ja mehiste kangelasmeelsust ei leita, siis ei olda seda üleüldse väärt. On aga kõik see olemas, siis on „vahekord“ juba oma olemuse poolest püha — ja kõlbuse vastu eksib see, kes selle pääle tahaks „varju“ heita!*) Niisuguse vahekorra nimel

*) Harilikult väidetakse, hingeliselt kõigepareminigi põhjendatud „vahekordi“ peaks legaliseerima (kondanliselt ehk kiriklikult) teiste, jõuetumate vahekorra murdjate pärast, keda üksikute erotokraatide vabad vahekorrad kergemeelsele „vahekordadega mängimisele“ ahvatlevat. Kuid siin ei pea unustama, et kõlbuslikult piiratud lõbujanulised ka siis küllalt võimalusi leiavad, kuigi parem osa inimesi omis intiimsimiski asjus kõiksugu paragraafide ja punktide järele talitaksid. Vahest ongi selles suur halbust, et vabasid „vahekordi“ abieludena ei võeta. See teeb hõlpsamaks igasugustele erootilistele avantüristidele omist kaastlastest jumalagajätmatagi lahkuda: „ei oldud ju abtelus!“

Küsitav on siiski, kas suudab meie väikekodanline ühiskond nii kaugele ulatavat revolutsioonilikkust ära seedida suguliste vahekordade puhastamises. Vormilised sidemed ja kohustused pole vist mitte asjata tekkinud: neid on paljudele tõesti vaja!

Veel peaks nimetama kahte kaaluvat asjaolu, mis vormilise avaliku ühenduse poolt kõnelevad. Esiteks, oote- ja valmistusaja luule-

m a k s a b „kannatada“ ja p e a b g i kannatama, nii kaua kui tarvis. Seksuaalsed kompromissid enesega ja teistega jäävad igatahes neile võõraiks, kes endid psühhonärviliselt terveina jõuavad hoida, enese ja teiste inimväärtest suudavad lugu pidada!

II.

(V õ i m l e m i n e j a m a s s a a s h).

Kehalise kasvatus abinõudena tuntakse meil ainult sporti, s. o. aktiivist võimlemist. See on täitsa kohane täistervele närvikavale, kuid rikutule on pääle selle veel passiivist võimlemist, massaashi tarvis, mille mõju närvide tervendamise ja elujõu tõstmise mõttes otse imestust äratav, kuna see õige energiliselt ainete vahetust edendab, organismi aitab igasuguseid väsimuskihvte (uriinhappe soolaid jne.) vere ja neerude kaudu välja viia; nagu teada, ongi närvlikkuse ja üleüldse n. n. funktsjonaalsete psühooside füsioloogiliseks aluseks verekihtitus mingisuguste soolade ehk muude olluste läbi; vere puhastamiseks on aga kõige parem abinõu massaash kui ainete vahetuse äge edendaja.

Massaashi mõju illustreerimiseks võin esitada juhtumise, kus umbes poole aastaga võrdlemisi raskest, meeletliku kurvameelsuseni, vaimlise jõuetuse ja apaatiani, koguni paari viirastuse nägemiseni ulatavast närvlikkusest umbes 60-kordse masseerimisega võrdlemisi elurõõmsale närvikava tervise seisukorrale jõuti. On ju tuttav asi seegi, et näit. eksami väsimuse aegu üksainus kord puudutamisel valutavate kaelanärvide masseerimist pää „selgemaks“ teeb, kõnelemata üleüldise massaashi mõjust; ainult raske närvlikkuse puhul toob see esialgu palavikku ja roidumust, millele aga päev hiljem mõnus värskustunne järgneb.

Siia juure pean tähendama, et inimestel harilikult õiget aimu ei ole oma närvikava seisukorrast, kuna selle saamine üks hõlpsamist asjust on sellele, kel on vähegi teadmisi neuroloogiast. Närvlikkus avaldub kas üleüldises ehk kergemal korral kohalikus närvide ärituses: närvid paisuvad tugeviks, kõva nõõri

mida vahekorra välise külje põlgamisel vaevalt selle võrra saab olla. Teiseks — ja see on palju tähtsam — takistab avalikkus ja eluaegse vastutuse kartus sisemiselt puudulikku, ainult jämeda, minutilise meelelise lõbu pääle põhjendatud vahekordi sõlmimast, mille kaudu kogu hulk inimesi erootiliselt värskena ja puutumatuina hoidub õigete, hästi põhjendatud vahekordade jaoks. Just viimast asja, erootilist enesehoidmist ei või meie üliõpilaskonnalegi küllalt soovitada, selle elutule nimel, millega meie rahva tulevid, loodetavasti praegustest paremid inimpõlvi ilma saadetakse.

taolisteks, on valusad, tihti hoopis tuimad neid muljades, kuna terved närvid ja lihased on pehmemad ja valutumad. Et ainult kõige suuremad närvirikked ilma puudutamata valutavad, siis võib mõnikord närvlikkus inimeses aastate kaupa haududa, avaldades ainult vähe rutulisemas väsimuses, teatavas ärevuses ehk jälle tuimuses ja loiu võitu olekus. Tarvitseb aga tugevamini kuklast ehk põidla ja esimese sõrme vahelihast kinni haarata, et väiksematki närvlikkust kindlaks teha: jalasääred on ses mõttes veel hellemad, suurimina närvlikkuse kihvtide tagavara aitadena. Valu ja hellus kaob siis, kui masseerimisega viimati äritavad ollused lihastest ja närvidest on välja viidud.

Närvikava tervis on kõige lähemas ühenduses seedimisega ja üksikute kehakudede toitmisega vere ringjooksu kaudu. On inimesel *dyspepsia neurosa* s. o. seedimishäire, siis ei aita paremadgi söögiained keha toitmist tõsta: see „kuivab“ silmanähtavalt. On aga masseerimisega närvlikkus kõrvaldatud, siis funktsioneerib kõht korralikult, samuti saavad lihased ja närvid tublisti toitu vere kaudu — kogu muskulatuur ja närvikava kasvab ja tugeneb, inimene omandab võrdlemisi lühikese ajaga hoopis elurõõmsama ilme, kui enne.

Masseerimist tarvitavad jõu- ja spordimehed, tantsijad, näitlejad ja muud, kel tarvis on palju jõudu, värskest ja hoogu ja kes kaua peavad nooreks jääma. Ka meil, üliõpilastel, on värskest, hoogu ja temperamenti tarvis nii hästi teaduslikus töös kui muiski asjus. Meie peame oma füsioloogilise jõu ja vastupidavuse kõrgemale arenemisastmele viima — ja sel korral ei saa meie mööda aktiivsest ja passiivsest võimlemisest, spordist, kehalikust tööst ja massaashist, iseäranis sel korral, kui enne kõike vanu n ä r v i r i k k e i d on parandada.

Praktilisena näpunäitena olgu nimetatud, et raskemid närvirikkeid on võimatu isegi välja masserida: selleks on teatavasti eri „ametmehed“. On aga närvikava terve, siis on igalühel kerge asi kord päevas seda läbi katsuda, sellest väiksemadgi rikkeminekud välja voolida. Seda tehtagu ühes kogu keha külma veega pestes ja pärast seda soojaks hõõrudes. Seda peab iga päev ette võtma, kui tõepoolest hääd tervist ja täit tööjõudu tahetakse omada.

V. Ernits.

Noortele!

Kui need read trükist ilmuvad, on juba igal pool küpsus-eksamid lõppenud. Vahest ehk pooleteise saja ümber Eesti noori on „kitsaist väravist“ läbi pääsnud, et uude, vabamasse ja iseteadvamasse kõrgema kooli elusse astuda, millest juba ammugi on unistatud.

Noorus on elurõõmus, kuid ühtlasi tõsine aeg. See tundub iseäranis neile, kes raske vaeva järele viimatigi „küpseks“ tunnistatakse tõsise teaduse harjutamiseks. Juba teaduskonna valimine ülikooli astumisel on tõsine samm, mis kogu tulevase elusihhi määrab. Mitte vähem tähtis ei ole üliõpilasorganisatsioon (seltsi ehk korporatsioon) valik, mille tutvus- ja õhkkonda, mille kasvatatavaks astutakse. Siin on pind, kus noore üliõpilase hinge idealismi seemneid külvatakse. Siin on esialgne kitsam foorum, mille kaudu hiljemini isikuliste annete ja võimete tõttu laiemgi seisukoht võidakse omandada meie kõrgema hariduse saanud intelligentsi ridus, meie rahvusliku kultuura eestvõitlejate väerinnas.

Ei pea sedagi unustama, et nii mõnedgi üliõpilasorganisatsioonid noorimehi ka üliõpilase elu varjukülgedega tutvustavad, vahest mitte ametlikult, kuid seda tõhusamini seltsimehelikult, jooma- ja lõbuklakkide mõju kaudu. Tahtmata noori abituriente selle pärast mõnde üliõpilasorganisatsiooni astumast iseäralikult hoiatada (kuna see küsimus nende oma südametunnistuse võimupiiri kuulub), pean siiski tarvilikuks soovitada end soomustada kõigi avatluste vastu, mis üliõpilase elu võib pakkuda, kuid mis noorte kehasse ja hingesse ruineerivalt mõjuksid. On ju tuntud tõde, et igaüks oma lülil, omal riisikol elu kardinaalküsimusis peab seisukoha võtma: teiste „tarkus“ ei suuda siin palju aidata. Siiski jääks soovida, et elule maksetav paratamatu kooliraha mitte liiga suur poleks, et selle kustutamiseks mitte liiga suurt protsenti ei tuleks maksa pärastisest eluenergia kapitalist.

On palju kaevatud meie nooresoo vaimlise väsimuse ja lõdevuse üle, ja seda mitte asjata. Sel nähtusel on muidugi palju põhjusi, kuid mitte viimsel kohal ei seisa nende hulgas meie nooresoo enese olek omade jõudude vastu: ei suudeta neid küllalt hinnata, hoida ja kasvatada, vaid pillatakse, lastakse neid närtsida — ja nii tullakse matemaatilise seaduspärasusega jõuetuseni, millest äratada ei suuda mingi teoreetiline moraliseerimine, vaid ainult elav tegu, elav püüdmine ja enne kõike füüsi-

liste jõudude parandamine sellekohaste abinõudega, mis iseene-
sest muidugi oletab püsivat tahtmist jõuetusest üle saada.

Meie praeguse üliõpilaskonna elu vaadeldes ei või sellele
süüks panna suurimat väsimust, kuid seda vähem veel
ülekeevat tööhimu ja aktiviteeti. Teie, noored, toote meie
ridusse astudes kahtlemata värskust ja hoogu kaasa, sütitate
vahest oma otsekohese vaimustusega Teie tulevasi vanemidgi
kaasvõitlejaid, kel on Teie jaoks päale muu vahest mõnigi „elu-
tarkuse sõna“ tagavaraks. Jääge „nooriks“ vanaduspäivini!

V. E r n i t s.

□ □ □ □ □ □ □ Kirjandus. □ □ □ □ □ □ □

Keemia Sõnastik.

Eesti Kirjanduse Seltsi väljaanne 1914., 44 lhk. (lüh. KT).

Keemia Sõnastik.

Petrogradi Eesti Üliõpilaste Selts. W. Ehrenpreisi trükk Tallinnas 1914.
50 lhk., h. 30 kop. (lüh. KP).

Jätame puudutamata küsimuse, kas oleksid pidanud tööte-
gijad üliõpilasrühmad jõu kokkuhoide nõudel juba varemini
ühinema või mitte. Fakt on see, et ühinemist pole saavutatud,
olgu et selleks kuuldavasti sammusid on astunud. Ja just see
asjaolu on iseenesest huvitav: see kujutab meie noore haridus-
elu praegust kaootilist seisut, kus pole veel mingisuguseid tuge-
vamid keskvoolusid kujunenud, kus veel kuigi palju jõudude
koondust, koordinatsiooniga kokkuliitumist pole, ka säääl, kus
just asi seda tungivaltp nõuab. Meie rahvas pole senni keeleli-
seltki üksuseks liitunud — sellest järgnebgi võimatus, et meil
korraga kaks keemiakeelt luuakse, kuna kõik suuremad rahvad
ainult ühe keemia sõnastikuga toime tulevad.

Et aga meilgi gravitatsioon ühtluse poole olemas, näib
sellestki, et kuuldavasti nii hästi Petrogradis kui Jurjevis
valmis ollakse sõnastikka ühendama, lähemal võimalusel.

Mõlemad sõnastikud ilmuvadgi õieti parandustrükis: mõle-
mid tahetakse täiendada enne uut trükki, — ja see pakubgi häid
võimalusi nende kokkusulatamiskatseiks. See näibgi hääl talit-
misel võrdlernisi hõlpsasti võimalik olevat: kõige nägiva

erinevuse pääle vaatamata on neis siiski põhjasmõttelikka lahkuminekuid nii vähe, kokkukäivid ja teine teist täiendavid momente nii palju, et nende ühendamine ei tarvitse teha mingisuguseid võitmatuid raskusi.

Põhjapanevamaks erinevuseks on nähtavasti hapete viieastmeline nimestik, mis KT:s järgmiselt kuulub: 1) ülihape, 2) hape, 3) alahape, 4) -is(-us)-hape, 5) ala-is(-us)-hape. KP:s kuulub sama astmestik järgmiselt: 1) ülihape, 2) hape, 3) h a p p e k e, 4) alahape, 5) alahappeke. Nagu näha, on kogu lahkuminek selles, et KT:s liitsilpi '-is(-us)' tarvitatakse, kuna KP:s selle asemel Soomest laenatud 'happeke' sõna on omaks võetud; järjekindluse pärast peaks KP astmestik 3-nda ja 4-nda lüli ära vahetama, sest loomulikult peaks 'happele' 'alahape' ja 'happekesele' 'alahappeke' järgnema. — Et siin kõigest ühe silbi ja ühe sõna kohavahetusega tegemist on, siis ei tohiks siin kokkuleppimine raske olla; päälegi võiks vabaks saanud keelelisele elemendile tarvilisel korral muu funktsiooni anda. Üleüldisena juhtnõörina tuleks aga seda silmas pidada, mil teel rohkem võimalusi oleks nominatiivseid liitumisi saada, sest ainult nende kaudu pääseb keemilise ühenduse individualiteet keeleliseltki avalduma. Selles mõttes näib liitsilp '-is-', õigemini lihtäälik -s- (-i- tüvedes -is-, -u- tüvedes -us-) tarbekohasem olevat; võrreldagu näit. KP 'väävlialahappekese naatrium' ja KT 'alaväävlisshapu naatrium', KP 'väävli alahappeke' ja KT 'alaväävlisshape' jne; et liitsilp -is (-us-) iseenesest tähendusetu on, seda hõlpsam on sellele soovitatavat tähendust anda: keeleteaduslikult seisukohalt vaadates ongi igal sõnal tähendus ainult tingimisi olemas.

Umbes samasugune vahe näikse hapendi ja alahapendi soolade nimetusel avalduvat, näit. KT 'kloorisraud', KP 'kloorikasraud.' Ühtluse ja lühemuse tõttu oleks esimene soovitatavam, samuti vormides nagu KP 'kloorhapukas kaalium' ja KT 'kloorisshapu kaalium.' KP pääpuuduseks ongi, et ta nominatiivistes liitumistes küllalt järjekindel ei ole. Mis tarvis teha keelelist vahet vesinikühenduste (KP:s nominatiivsed liitumised) ja hapnikhapete vahel (KP:s eraldi seisvad genetiivid, kuna soolade juures ka nominatiivsed liitumised võimalikud olevat)? Keemiatundjale on s i s u l i s e s t vahest küllalt, kuna võhikule keelelinegi vahe midagi ei ütle!

Üleüldiselt aga peaks mõlemile enam järjekindlust ja julgust soovitama nominatiiviste ühenduste tarvitamisel. KT peaks kirjutama 'rõsiimuvesi', 'kristalliseerumisvesi', 'muutumissoojus' pro 'rõsiimu(ne) vesi', 'kristalliseerimise vesi', 'muutmise soojus'.

KP:s peaks järgmised nominatiivliitumised genetiiviste asemele võetama: ,broomhappe sool', ,broomalahappe sool' ja ,broomvesi' pro ,broomi happe sool', ,broomi alahappe sool', ,broomi vesi'; ,paukuv gaas' asemel on KT:s soovitatavam ,paukgaas'; ,eraldamise, lahutamise lehter' asemel peaks ,eraldus-, lahutuslehter' olema; ,magneetrauakivi' pro ,magneediline rauakivi'; ,aurutusnõu, pro ,aurutuse nõu'; ,lämmastiku hape', ,viina hape', ,lina hape', ,arseeni hape', ,inglistina hape', ,äädika hape', ,oblika hape', ,õuna hape', ,merevaigu hape' — KT:s ,lämmastikhape', ,viinhape', ,linahape', ,arseenhape', ,inglistinahape', ,äädikhape', ,oblikhape', ,õunhape', ,merevaikhape'. KP peaks kirjutama ,sapphapped' pro ,sapi happed', ,sitronhape' pro ,sidruni hape', ,sipelghape' pro ,sipelga hape'; ,sinepõli', ,puskarõli' (KT) pro ,sinepi õli', ,puskari õli', kuna ,lõnga õli' muutmata peaks jääma, sest ,lõng'-sõna ei määra siin õli selle ainelise olemuse poolest; seda peaks aga genetiivsena liitumisena ,lõngaõli' kirjutama; ,mulla metallid' asemel võiks väga hästi ,muldmetallid' kirjutada, ,lehelise metallid' asemel ,lehelismetallid' (KT:s ,leelismetallid'); ,ajamiskolb', ,nõu' pro ,ajamise kolb, nõu'; ,kõrgeahi' — KT:s ,kõrgahi'; ,veesisulatis' pro ,veesulatis', ,tinasuhkur' ja ,linnasuhkur' pro ,tina suhkur' ja ,linnakse suhkur'; ,valgustundlikkus' pro ,valguse tundlikkus' — genetiivne lahuskirjutus lubaks siin koguni valgust hingestada; ,ühinemisvõime' pro ,ühinemise võime', ,põlemis-,tekkimissoojus' pro ,põlemise, tekkimise soojus'; ,käärimistõrs', ,lehelisvesi' (KT ,leelisvesi') pro ,käärimise tõrs', ,lehelise vesi'. KT eeskujul võiks liitumistes paaril korral koguni lühemat konsonanttüve tarvitada: ,äädikhape', ,kuningvesi', nagu ,kuningriik'.

Sisulisena lahkuminekuna nimestikus esineb veel seegi, et KT teatavid ühendusi hapudeks metallideks nimetab, KP aga happe sooladeks; sellegi väikeasja ühtlustamise jätame tulevase ühise Eesti Keemia Sõnastiku väljaandjate hooleks.

Nimetuste tuletusmoodu lahkuminekud pole ka suured. KT:s on liitsilbina järjekindlalt ,ü li-' tarvitatud, KP:s mõnel korral ka ,üle-': ,ülesoendamine', ,üleküllastamine' (KT:s ,üliküllastus'), ,ülejahutamine'; selle kõrval aga KP:s ,ülihapend' ja ,ülihape', mille tuletus keeleliselt eelmisest sugugi lahku ei lähe. Arvusõnad liitsõnade esiosas omavad KT:s ,lis'-lõpulise vormi, näit. ,kahelis-', kuna KP ,kaksik-', ,kaks-', ,kahe-' kirjutab. KT ,kahelissõehapu' metall on keeleliselt igatahes meeldivam kui KP ,kahe sõehappe sool', mis vähe aitamatuna tundub, samuti nagu KP ,kahesüsihapu' pro KT ,kahelissõehapu' jne.

Lõppliidet -ne tarvitavad KT ja KP mõnel korral vähe isemoodi. KT:s on see harilikult vokaaltüve liidetud (väljavõteted: ,laadne', ,keskne', ,kaudne', ,normaalne', ,anormaal(ne)', ,ebakordne'), kuna KP:s ,allotroopne' (KP:s allotroopine'), ,ammoniakne, ,amfoteerne' esinevad. Saksakeelist ,-atisch' (Ladina ,,-aticus') -lõppu vastab KT:s ,-aatne', KP:s, -ane': KT ,aromaatne, alifaatne', KP ,aroomane, aliifane'. Kummaski on aga, osmootne'. Neis juhtumisis peaks vist -t- alale jätma, kuna see Greeka alguskeeles tüveve kuulub.

KP tarvitab karitiivi lõppliidet -ta adjektiivse, konstanti omadust näitava -tu asemelgi, mis igatahes võõrastav vähegi arenenuma keeleteadvuse seisukohalt: ;küllastamata', p. o. ,külastamatu', sest esimene tähendab ainult momendilist, teine püsivat olekut.

KP tarvitab paaril korral -line lõppu sääl, kus praegu kujuneva keeleteadvuse seisukohalt -lik-lõppu tahaks näha: ,sõmerline', p.o. ,sõmerlik', ,ühesoojusline', p.o. ,ühesoojuslik'; ,lehelisline' asemel võiks ühekordse lõpuga leppida: ,leheline' — iseseisvalt okeks see sõna substantiiv, teistega ühenduses adjektiiv.

,Vastastikune' asemel peaks KP kirjutama ,vastastikkune', mis on tuletatud adverbist ,vastastikku', mitte aga nimisõnast ,vastastik', g. ,vastastiku', mis siiski Wiedemannis esineb.

KP kirjutab sulauuseestikeelselt ,,-ism' ja -tsjoon', KT Eesti Kirjanduse Seltsi traditsjoone austades -ismus' ja ,,-tsioon'. Teatava määrani saksa-ladinapärase ,,-eerida', ,,-eerimine' asemel tarvitab KP lihtsamini ,,-ida', ,,-imine', kuid ebajärjekindlalt: ,amalgaamima', ,dekantimine', ,nöitraalima', ,kloorimine', kuid, subliimeerima', ,destilleeritud' — süsteemi kohaselt oleks võinud väga hästi ,subliimima', ,destillitud' olla; raskem oleks aga sellest lõpust lahti saada sõnus nagu ,organiseerima', ,produtseerima' jne.

Tahaksin siin kohal uue varjundusvõimaluse esitada. J. Aaviku algatusel on hakatud transitiivistest ,,-eerima'-ajasõnust intransitiivseid ,,-eeruma'-sõnu tuletama: ,organiseerima' (teisi), ,organiseeruma' (ise). Sama suhte võiks maksta panna lühendatud ,,-ima'-lõpugi juures: ,amalgaamima' (metalli), ,amalgaamuma' (amalgaamiga kattuma.*)

Paar väikest lahkuminekut esineb võõraskeeliste sõnade transkriptsjooniski. Saksa-Ladina $c=ts$ asemel on KP:s Vene-Prantsuse s järgmisil juhtumisel: KP ,aso-' KT ,atso-' (Saksa ,azo-', Vene ,a3o-'); KP ,bensool' KT ,bentsool'; KP ,hüdrasiin' KT ,hü-

*) = sich bedecken,

dratsiin'; KP ,bensoehape' KT ,bentsoehape'; KP ,osoon' KT ,otsoon'; KP ,ensüüm' KT ,entsüüm'; venepäraselt on vokaliseeritud KP:s ,tseesium' KT ,tsääsium' (Ladina ,caesium'). Nähtavasti eestipäraselt hääldes on KP:s saadud vormid nagu ,akumolator', ,depresjoon', ,kapilaar', ,maagnium'. Ma ei näe aga mingsugust takistust neid alguskeelepäraselt häälda, mis igatahes loomulikum oleks: ,akkumulaator, depressjoon, kapillaar, maganium'. Prantsuspärase ,moleküül', ,molekülaarne' asemel oleks ehk meile kohasem ladinapärase ,molekul', ,molekulaarne'.

KP kokkuseadjad oletavad Eesti keeles Greeka-Ladina diftongi *eu* saksapäraselt häälmist ja kirjutavad sellekohaselt öi: ,nöitraalne', ,öiktetik'. Sellele peaks küll vassu vaidlema: mis keelab seda grafemmi Eesti keeleski greeka-ladinapäraselt puhta eu-na häälmast, nagu sõnus ,Euroopa', ,eugeenika'?

Nii oleme arvustatavate sõnastikkude väiksemadgi põhjusemõttelikud lahkuminekud registreerinud. Järele jääb mõnisada sõna, mis tähttäheolt samad on, ja umbes 150 sõna, kus sõnastikud teine teist vastastikku täiendavad, KT iseäranis eestipärasemate ainete pooldest, millel igatahes vähemalt teoreetiline eluõigus on KP põhjusemõttelikult paremaks peetavate rahvusvahelise keemiakeele sõnade kõrval. Igal kultuura lävele jõudnud keelel on tung õige lopsakalt võrseid ajada, koguni võimalikult iga kultuuraime jaoks omast tagavarast nimi luua — miks peaks seda Eesti keelelegi keelma? Ülivõrseist vabaneb keel loomulikult hiljemini, iseenesest.

Viiks liiga pikale kõiki neid paralleele mõlema sõnastiku vahel siin kohal registreerima hakata — esitan ainult niisugused, mis iseäralikka märkusi esile kutsuvad.

KP ,neel', ,neelamine' 'поглощение, absorbtio' on igatahes vähe kohmetum kui KT ,absorbtsioon, imavus'. Õnnestunud eestinduse näitena on KT ,leelismõõtmine' KP ,alkalimeetria', KT ,allotroopia, moondlus' KP ,allotroopia', KT ,kujutu' KP ,amor' (29). Ei ole kõige õnnestunum KP ,kogusline analüüs' 'объемный анализ' KT ,mõõtanalüüsiga' võrreldes. Keemilist valentsi peaks pigemini ,väärusena' (KT) eestindama, kui ,väärtusena' (KP), sest viimasel on üleüldises keeles oma kindel mõiste. KP ,pleekimine', KT „+ eestipärasem ,valastamine'. Sattuvam on KT ,lõhkollus' KP ,lõhkeaine' kõrval, sest esimene on tuletatud transitiivsest ajasõna tüvest ,lõhku-' (konsonanttüvi ,lõhk-') teine intransitiivsest ,lõhke-' tüvest. KP ,redutseerija' KT ,taandaja', ,taandi'; tööriista tähendavat muinaspärasest tuletuslõppu ,n-di', ,-ti' (vrđl. Scome ,vaikutin' 'mõjur', tüvi ,vaikutime-') ongi KT:s tihti tarvitatud, vrđl. ,sulandi', ,põlendi',

keerdjahuti', ,tihendi', ,osuti', ,kuivati', ,lõhesti'. KT ,saduma' 'выпадать, ausfallen' on igatahes eestipärasem kui KP kohmetu tõlge ,välja langema'. KT ,maht', g. ,mahu' on kohasem 'емкость', 'kapazität' tõlkimiseks, kui KP ,mahutus', ,mahtuvus': ,maht' tähendab ruumisuurust, ,mahutus' abstraheeritud tegevust ja ,mahtuvus' võimalust millessegi mahtuda. KP ,asetavus' oleks Vene keeles pigemini 'помѣщаемость', kuna 'замѣщаемость' KT:s õnnelikumalt ,asevahetusena' on tõlgitud: siin on tähtis just vahetuse moment, mitte lihtsa asetuse. KP ,idutama' 'заражать, impfen' on oma semasioloogilise sümbooli või alg-tähenduse poolest kahvatum kui KT ,hakatama'. Õnnestunud eestindus on KT ,samakujusus' KP ,isomorfism'. KP ,kuumendamine' 'накаливание' asemel on õigem KT ,kuumutamine', kuna -ta-verbid on harilikult transitiivsed, -nda-verbid intransitiivsed. KP ,sõenemine' asemel peaks kirjutama ,süsinemine', nagu ,jagunemine', mitte ,jaonemine': -nen-verbide tüvi on alati kõval astmel. 'Пестик' soovitaksin ,tampnu' tõlkida pro KP ,tamp' (KT ,petkel'), mis viimane igatahes üleüldisem nimetus, vrdl. ,rehe tamp' jne. 'Самородный', 'gediegen', KP ,vabalt leiduv', KT ,ehe, g. eheda'; viimane soovitavam. KP ,sekundaar piiritus' asemel on eestipärasem ,teisalkohol', nagu KT:s. KP ,soojuse mahutuse' asemel on õigem KT konkreetne ,soojamahtus', kuna siin abstraktne soojuse mõiste tähtis pole, vaid konkreetne sooja hulk, vrdl. Vene ,тепло' ja ,теплота': ,теплоемкость'.

Mõned üksikud täiendused PK kohta leiab EÜS:i LO poolt väljaantud Eesti Arstiteaduslikust Sõnastikust, nii PK ,akkumulaator', AS ,jõukoguja, jõukuhaja'; PK ,bakteria' AS ,pisilane, pisielukas, pisik, lahkseen', ja veel mõni.

Omalt poolt soovitaksin järgmisi muutusi mõlemisse sõnastikkudesse. KT: ,molekuulvalem' pro ,molekulaar formul'; ,vahenditu mõõtmine' pro ,otsekohene m.'; ,märjalis- ,kuivalisreaktsioon' pro ,märjalt, märjaline, kuivalt, kuivaline reaktsioon'. KP: ,ühtmõõdutu aatom' pro ,asümmeetriline'; ,ülirohuline' pro ,kõrge rohuline', ,alrohuline' pro ,madal r.'; ,hapatis' pro ,juur' 'закваска', kuna ,окисел' ainult ,hapend' võiks olla; ,valastuslubi' pro ,pleekl.'; ,lubjatis' pro ,krohv' 'известка'; ,mõõde' 'измѣрение, messung' sõna abstrakt-matemaatilises mõttes, kuna ,mõõtmine' tegevust tähendaks (siin kohal peab tähendama, et KP:s üleüldse abstrakti tegevus- ja konkreeti tegevismõiste vahe küllalt selgelt pole markeeritud, näit. lahutamine — lahutus, lahjendamine — lahjendus jne.), — samal põhjusel peaks siis ka ,mõõteriist' ütlema pro ,mõõduriist';

,uriinhape' pro ,kuse hape', mis liiga vulgäärne; ,eranemishetk, tekkimishetk' 'status nascendi' pro KP ,tekkimise pilk', KS ,eranemise silmapilk'; ,keendis' pro ,katlakivi' 'накипь'; ,võrdeline, suhteline' pro ,relatiivne'; ,keemispunkti tõus' pro ,keemise punkti kerkimine'; ,külmumispunkti langus' pro ,külmenemise punkti alanemine'; ,eksipiir' pro ,katse veamäär, piir'; ,peitsoojus' pro ,peidusoojus'; ,kaassuhe' pro ,kaasvahekord'; ,hõlpsula-, tulevisaklaas' pro ,kergelt, raskelt sulav klaas'; ,soojaasaatlikkus' pro KP ,soojuse juhtivus', KT ,sooja edasiandvus' 'теплопроводность'; ,siirdarv' pro ,ülekande arv'; ,elektritekitusjõud' pro ,elektrit tekitav jõud'; ,elektrisaatlikus' pro ,elektrijuhtivus' 'электропроводность'.

KP on KT:st p a r e m mõnel juhtumisel. Esitan neist järgmised: KT ,perioodne elementide süsteem' KP ,perioodsüsteem', parem lühemuse tõttu; KP ,sulanevus' KT ,sulanevus', ,sulatatavus', mis asjatumalt kohmetu ja pikk; KP ,pudestik', KT ,laoslamik', 'розсыпь'; KP ,liitaine', ,osaaaine' KT ,koosseisu osa' — kõige parem oleks ,liitosa'.

Selle vastu peaks aga KP:st mõned sõnad maha kustutama, olgu selle tõttu, et nende tähendus hariliku keele omast lahku läheb, ehk jälle liiga suure võõraspärasuse tõttu, kuna meil omi sõnu on. Miks tarvitada ,pura' kõrval võõraspärasest ,booraks' - sõna ekk jälle ,ferritsüaanvesinikhape' pro ,raudtsüaanvesinikhape? ,Vintskus' ei ole mitte sama, mis ,sitkus': määrg savi on sitke, kuid ta pole mitte vintske; samuti pole ,latt' ja ,plaat' mitte üks mõiste, ka ,maim' (Wied. ,väike kala') ja ,osake' mitte. ,Ühesamavääriline' on pleonastiline, lühem on ,samavääriline'. Arusaamatu on ,erandav' tähenduses ,ekso-termiline, soojaandev', samuti ,neelav' tähenduses ,endotermiline'.

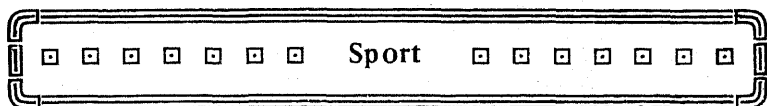
Naiivid, kohmetud on KP:s järgmised sõnad: ,tugev hape' pro ,kange h.'; ,värvija' 'farbstoff' pro KT ,värvollus'; ,käpp' 'muff'; ,terast tagasi laskma' 'отпускать сталь' pro ,terast pehmitama'; ,kalduvus' 'сродство' pro KT ,sugulus'; ,oleku ühtlustus' 'уравнение состоянія' pro KT ,oleku võrrend'; ,sünnikoht' 'lagerstätte' pro KT ,lamik' (on metalle ja mineraale mõeldud).

V e a d o n KP:s: ,kiu' 'волокно', p. o. ,kiud' <* kiudu; ,seadusepäralsus' pro ,seaduspärasus', sest adjektiiv on -nelõpuline, nii siis substantiiv -sus, mitte -lsus-lõpuline; ,ladem', p. o. ,lade' <* laden <* ladem <* lademe, nagu ,pide', ,side' jne., gen. ,pideme', ,sideme'; ,kusenik' p. o. ,kusinik', nagu ,vesinik'; ,ajatis' p. o. ,aetis', nagu ,leotis', mitte ,ligutis': tüvi on pehmel astmel.

KP:l puuduvad mõnelgi korral hariliku sõnaraamatu tarvija seisukohalt ülivajalised genetiivvormid; samuti raskendab sõnaraamatu tarvitamist eestikeelse alfabeedilise sõnade nimekirja puudus vene- ja saksakeelse kõrval.

Lõppeks pean tähendama, et KT sõnade valik on valjum, keemiakeelsem, kuna KP eneses sisaldab sõnu ka mineraloogia ja muude naabrusteaduste, koguni viina- ja õllepruulimise alalt. Siit seletub, miks KT:s kõigest 647 sõna sisaldub KP 1136 sõnaga võrreldes.

V. Ernits.

II Eesti Üliõpilaste Spordipäev 27—30 aug. 1915.

29. märtsil s. a. T:s ärapeetud Eesti üliõpilasorganisatsioonide spordi osakondade asemikkude koosolekul seati II Eesti Üliõpilaste Spordipäeva eeskava kokku ja saadeti laiali nimetatud spordi osakondadele

Eeloleva spordipäeva eeskava sisaldab eneses uusi spordiharusid, mis I spordipäeval, vähese harjutuse tõttu, ära pidid jääma. Tänavu peaksid need rohket osavõtmist leidma.

Kerge atleetika osas said uutena juure võetud: jooksud 400 m. ja 5000 m. päae, stafettjooks ja aidjooks 110 m., kepphüpe ja visked mõlema käega. Eeskavas on pääle kerge atleetika lawn-tennis kahes klassis, algajatele ja vanematele mängijatele, turnimine, vehklemine espadroonidel ja vabad harjutused.

Viievõistlus, mis mineval aastal ühekülgsuse all kannatas, on muudetud — kuuli tõukamine jääb ära, asemele tuleb 1500 m. jooks.

Kinni pidades vanast ülesandest, Eesti üliõpilaste keskel keha kultuuri võimalikult mitmekülgselt välja arendada, mitte aga ainult mõnda üksikut spordi haru, otsustas asemikkude kogu juure võtta klassilise kümnevõistluse. Seega sisaldaks meie spordipäeva kerge atleetika osa kaks koguvõistlust:

A. Kümnevõistlus:

1. 100 m. jooks
2. 110 m. aidjooks.
3. 400 m. jooks.

4. 1500 m. jooks.
5. Kuuli tõukamine.
6. Ketta heitmine.
7. Oda viskamine.
8. Kaugushüpe hooga.
9. Kõrgushüpe hooga.
10. Kepphüpe.

B. Viievõistlus:

1. 100 m. jooks.
2. 1500 m. jooks.
3. Ketta heitmine.
4. Oda viskamine.
5. Kaugushüpe hooga.

Üleüldine võistluste eeskava on järgmine:
27 ja 28. aug.

Lawn-tennis I ja II klassis.

29. aug.

Turnimine, vehklemine, vabad harjutused.

1. 100 m. jooks.
2. Kuuli tõukamine — eelvõistlus.
3. Kaugushüpe hoota.
4. 110 m. aidjooks — eelvõistlus.
5. Ketta heitmine eelvõistlus.
6. 100 m. vahejooks*)
7. Oda viskamine — eelvõistlus.
8. 400 m. jooks.
9. 5000 m. jooks

30 aug.

Turnimine, vehklemine, vabad harjutused.

1. 100 m. — lõppjooks.
2. Kuuli tõukamine — lõppvõistlus.
3. Ketta heitmine — lõppvõistlus.
4. 110 m. aidjooks — lõppvõistlus.
5. Kõrgushüpe hoota.
6. Kõrgushüpe hooga.
7. Kaugushüpe hooga.
8. Oda viskamine — lõppvõistlus.
9. Kolmikhüpe.
10. Kepphüpe.
11. 1500 m. jooks.

Jury liigeteks valiti võimlemise õpetaja A. Õunapuu — Tallinnast, Rob. Holst ja Edg. Kuusik — Tartust. Igas võistluses on osavõtjate alamäär — neli, koguvõistlused välja arvatud.

Üliõpilased väljastpoolt organisatsioon ei saa võistlustest osa võtta.

Ülesandmisi võtavad vastu kunni 20 aug. ja annavad lähemid teateid spordipäeva kohka Vironia asemik N. Narusk, Hotel Riga — T:s ja cand. A. Jürgens — Tallinna Linna pangas.

Vironia spordi osakonna nimel

Riias, 18.IV.1915.

K. Klein.

Üliõpilased ja ERM.

Muuseumi pidu

Muuseumi pidu on saanud T. üliõpilaskonnale traditsiooniks. Korra aastas koondavad me üliõpilasorganisatsioonid omad jõud, et ühiselt pidu korralda tähtsama kultuura asutuse toetamiseks.

Läinud aastal esineti seks otstarbeks kahel korral T:s ja kord Tallinnas. Kanti ette „Murueide tütar“. Vaev kandis soovitud vilja. Nii mõnigi kopik langes muuseumi kauka. Käesoleval aastal oli mitme pidu korraldamine võimatu. Möllav sõda on suure osa me avalikust tegevusest halvanud. Rahva huvid on pöördud vaenuväljale. Seltskonna jõud on rakendud võitlevate osade ja vendade saatuse kergendamiseks. Kel jätkub sarnasil tingimusil endist huvi koduste, muuseumi asjade vastu? Kuid siiski. Sõda on ajutine. Tulevad rahuajad ja elu libiseb omisse endisisse roopaisse. Kahju oleks aga, kui selle aja kes-tes alatud töö meie kultuurapõllul pooleli jääks. Seepärast on tarviline, et need, kel see vähegi võimalik, ei unustaks omi koduseid asju. Sellelt seisukohalt otsustas ka meie T. üliõpilaskond korralda endiste aastate eeskujul pidu 27. apr. Eesti Rahva Muuseumi hääks.

Kuna läinud aastal pidude korraldus läks libedasti ühisel nõul ja jõul, ei või ütelda seda tänavuse aasta kohta. — Kahe kohalise organisatsiooni vahel oli puhkenud kodusõda, mis tegi võimatuks nende vahel läbikäimise. Sellepärast ei leidnud ka üks neist, meie perekam organisatsioon EÜS mitte võimaliku olevat pidu korraldamisest ja tegelisest toetamisest osa võtta, millest ta oma saadiku läbi teatas esimesel pidu organiseerimise koosolekul. Asudes seisukohale, et üksikute organisatsioonide tüli-

*) Vahejooks — Zwischenlauf-poolfinaaljooks.

asjad ei tohi olla takistajaks meie ühisettevõttele, otsustasid teised kohalised organisatsioonid pidu ikkagi korralda.

Asuti eeskava kokkuseadmisele. Jäeti peatama laulumängu „Udumäe kuninga“ juures. Et vanu noote viimase jaoks saada polnud, siis lubas muusikamees Simm uue muusika luua. Ettekanne töötas selle tõttu ainult võita. Asi paistis olevat tõesti korras. Harjutusedgi olid käimas. Sääli aga tulid uued raskused. Mitmesugusil põhjusil loobusid lubamisest need, kelle kaasabi „Udumäe kuninga“ ettekandmiseks oli tarviline. Sellega oldi sunnitud viimast eeskavast maha tõmbama. Et ettevõtet siiski mitte lasta hingusele minna, asuti viimasel minutil uue eeskava kokkuseadmisele. Peatati lõpulikult segaeeskava juures, mida täitma pidid üliõpilased omade jõududega. Eeskavasse võeti: üliõpilaste meeskoori ja segakoori ettekanded, bassi soolo, klaveri soolo ja duett; lõpuks L. Koidula näidend „Särane mulk, ehk saada vakka tangusoola“. Sarnase eeskavaga esineti ka lõpuks Vanemuises.

Kohe pääle uue eeskava kokkuseadmise olid EÜS:i ja korp. Sakala asjad rahulikule lõpule jõudnud ja selle tõttu oli esimesel jällegi võimalus pidust tegeliselt osa võtta, mida ta ka täiel jõul tegi.

Nõnda korraldati see aasta jällegi muuseumi pidu kõigi kohaliste organisatsioonide ühisel ettevõttel. Erakorraliste olude tõttu on aineeline kasu vähem, kui mullu. Kuid tehtud on, mis suudeti.

Kassa aruanne:

	T u l u d :	
Päasetähtist	492	rub.
Lilled	95	„ 97 kop.
Einelaua puhaskasu	14	„ 34 „
Eeskavust	16	„ 77 „

Kokku 620 rub. 08 kop.

	K u l u d :	
Saal	70	rub.
Eeskava muusikaalse osa kulud	122	„ 80 kop.
Näitemängu kulud	7	„ — „
Kuulutused lehtis ja eelmüügist tasu	61	„ 89 „
Kroonumaksud	29	„ 03 „
Lilled ja saali ilustus	52	„ — „
Väiksed kulud	9	„ 22 „

Kokku 351 rub. 94 kop.

Puhaskasu 268 rubla 14 kop.

Muuseumi pidutoimekond.

Eesti Rahva Muuseumi Keskraamatukogu

korradamiseks on EÜS järgnevat aastaks 3 noortmeest kohustanud. Samasisulise ettepaneku teeb ERM:i juhatus teistelegi Taaralinna Eesti üliõpilasorganisatsioonidele ja loodab, et nende poolt sama lahkesti töjõudusid lubatakse, mille puuduse all ERM iseäranis kannatab.

Üliõpilased kohalikule korjamistöele!

Tänavusuvised erakordsed olud ja ERM:i rahapuudus ei luba korjamistöid laiemalt suuremal määral ette võtta. Töö ei pea aga siiski seisma jääma: veel ei ole kogu maa vanadest asjadest puhtaks kogutud, need aga kaovad iga päevaga!

Suur osa meie üliõpilasnoorsugu on suvel harilikult maal, kus vaba aega küllalt on. Seda võiks osalt selleks kulutada, et omas ümbruses ringi vaadataks, ERM:i püüdeid rahvale selgitataks ja vanu asju Muuseumile kingituseks vastu võetaks ehk tarbekorral ostetaks; otsekohesed kulud tasuks Muuseum.

Iseäranis tähtsad oleksid korjamisel asjade võimalikult täielik ja karvapäälne kirjeldamine ja asjade nimede võimalikult täpikäälne üleskirjutamine murde vormides. Neis asjus on meie harilikud korjajad pahatihti puudulikult toimetanud; meie kõrgema haridusega üliõpilasnooreltsoolt tohiks selles asjas suuremat karvapäälsust loota.

Korjamisraamatuid, juhatuskirju, ERM:i aruandeid ja väljandeid jne. saab ERM:i ruumidest Gildi uul. nr. 8, avatud k. 12—3 p. 1. ERM:i juhatus.

Üliõpilaste Organisatsioonid.

PEÜS:i „Põhjala“ tegevusest.

Mineval sügisel, just õpiaasta algul tabas „Põhjalat“ raske kaotus: sõjaohvrina langes vaenuväljal 4. septembri õöl Seltsi vaimline juht, Johannes Part. Rõhuvalt mõjus see ootamatu löök põhjalaste meeleolu pääle, sest armuta vaenlase kuul oli riisunud neilt palju tulevikku ootusi ja lootusi. Kirjeldamatu leinaga matsid nad külma hauda oma lahkunud kaasvõitleja, kelle nimega oli seotud niipalju aatelisi algatusi „Põhjalas“ ja kogu Eesti üliõpilaskonnas.

Pääle selle põrutava sündmuse tõi sõda veel teisigi ootamatusi kaasa: mõned kaasvõitlejad kutsuti lipu alla, kuna teised päevpäevalt sarnast kutset ootasid. Arusaadavalt ei olnud siis midagi imestada, kui Seltsi tegevuses enne Jõulu suuremat elavust ei olnud märgata. Siiski katsuti väljaspool Seltsi haavatute toetamises tegev olla. Kohalise Üliõpilasvahelise Toimekonna töist on „Põhjala“ südilt osa võtnud. Sügisel määras „Põhjala“ omast kassast 50 rubla Toimekonna esialgiste ülesannete teostamiseks.

Lahkunud esimehe J. Parti mälestuseks asutati seltsi juure „Johannes, Parti nimeline kapital.“ Kapitali eesmärk oleks edendada Seltsi liigete keskel teaduslikka töid, millede aladeks oleksid kodumaasse ja eestlastesse puutuvad ained. Selle kapitali suurendamiseks määrab Selts iga aasta teatud osa omist sissetulekuist.

Pärastjõulune semester on Seltsis hästi elavalt ja tegevalt mööda läinud. Kõneõhtuid on peetud senni rohkesti ja rõõmuga võib konstateerida, et neist arvurikkalt osa võetakse. Tähelepanemise väärt on, et et kõnedel ja läbirääkimistel naisliikmed passiivselt seisukohalt on lahkunud ja hakkanud enam aktiivsust üles näitama. Algatust ses asjas on just teinud nooremad neist. Senni ou kõnelnud: Albert Väarsi — „Pilk möödaläinud aastasse“; Hans Piip — „Ilmasõda ja ta põhjused“; Ernst Nurm — „Klassitsism ja ta suhe nüüdisajaga“; Timotheus Grünthal — „Eesti-Saksa vahekord ajalooliselt ja praeguselt seisukohalt nähtuna“; Alice Erjapea — „Beethoveni Sonate III“; Volly Simtman: Meie suvised ülesanded kodumaa uurimise ja muudel aladel“. 26. märtsil — Eesti rahva vabastamispäeval — pandi seltsis kõnekoosolek toime, kus kõnelejad: Emma Laosson — „Missugune oli teoorjus“, Volly Simtman „Kuidas priius meile tuli;“ Timoth. Grünthal — Eesti rahvas pärast sajaastast priiust“. 4. mail, Dr. Veske 25. a. surmapäeval, peetakse seltsis jällegi laiema eeskavaga kõnekoosolek ära. Seeaastasest karskusleenus saadab „Põhjala“ mineva aasta eeskujul omad kõnelejad osa võtma.

Pärast Jõulu kutsuti elule spordi osakond, mille järele ammuigi tungivat vajadust tunti. Osakond kavatseb sügisel Jurjevis toimepandavast üliõpilasspordipäevast osa võtta. Asunemisel on ka looduste aduse osakond, mille eesmärk oleks iseäranis kodumaa looduse mitmekülgne uurimine, kivistuste korjamine, taimede herbariumide kokkuseadmine jne. Et praegune erakorraline aeg kodumaa avalikus asjus teatud pööret lubab kaasa tuua, siis oleks juristidel aeg kodu-

maa juuriidilist ja omavalitsuslikku korda põhjalikumalt uurima hakata. Üksikud põhjalased ongi juba siin ning sääl arhiivides töötanud ja Baltimaasse puutuvid asju ja dokumente lähemalt uurinud. Et seda tööd kindlamale alusele seada ja ses rohkem korraldust luua, siis kavatsevad juristid lähemas tulevikus omavalitsuslikku osakonda elule kutsuda. Palju võiks loota tuleval õpiaastal ka Eesti keele ja kirjanduse osakonnalt. Suve jooksul tahavad keele- ja ajalooteadlased kavakindlalt kodumaa ajalugu ja Eesti kirjandust uurima hakata. Tulevaastasest Eestimaa talurahva vabastamise juubelist ei taha „Põhjala“ vaikides mööda minna. Septembri teisel poolel kavatseb „Põhjala“ Peetrilinnas keelelisi kursusi toime panna. Kursustele palutakse juhatajaks keegi tuntud keeleteadlane Tartust. Loodetavasti leiavad kursused osavõtmist ka teiste siiniste üliõpilasorganisatsioonide ja laiemate Eesti ringkondade poolt.

Juba kevadel kavatses Tartu üliõpilasorganisatsioonide vaheline koor Peetrilinnas Eesti Rahva Muuseumi hääks kontserdi toime panna. Et aga aeg hiliseks jäi, siis lükati vist kontsert sügiseni edasi. Pääle ainelise toetuse ja huvi äratuse Muuseumi vastu päälinna Eesti seltskonnas, oleks kontserdil veel laialisem, kaugemale ulatav tähtsus, nimelt aitaks ta suuresti Peetrilinna ja Tartu üliõpilaste vastastikkuseks tutvustumiseks ja lähinemiseks kaasa. Eeltööd kontserdi asjus võtaks Peetrilinnas „Põhjala“ oma pääle, kuid loota võib, et ka teised siinised üliõpilasorganisatsioonid omalt poolt seda aatelistele eesmärkidele sihtivat kavatsust toetama saavad. Lähema omavahelelise läbikäimise puudus näib senni Eesti üliõpilaskonnas nii mitmeski küsimuses komistuskiviks olevat, mille kõrvaldamiseks aeg oleks teid leida.

T. Gr ü n t h a l.

□ □ □ □ □ Väikesed teated. □ □ □ □ □

Insener Karl Arno †.

Nagu „Pealinna Teataja“ nr. 113 teatab, on 16.V. s. a. „Ilmarise“ vilistlane insener Karl Arno 27 aastasena surnud. Lahkunu näopildi ja nekroloogi loodab toimetus esimesse järgmise poolaasta Ül. Lehe numbrisse saavat.

Üliõpilane langenud!

Heinrich Huik, phys.-math. pälinna ülikoolist, on 22. märtsil lahingus austerlaste vastu langenud. „Post.“ 92 s. a.

Üliõpilased ja sõda.

Eduard Pukk math. ja Felix Tannebaum, Pärnust, PEÜS:i liige, on astunud sõjaväekooli.

Johann Erik, Fr. Esticus, on lõpetanud lipnikuna 1. 2. 15. Nikolai ratsaväekooli.

Richard Lattik, kes sõja algul läks vabatahtlikult sanitaarina sõjaväljale, on pärast sõjaväekooli astunud ja selle nüüd lõpetanud.

Roman Gulbe hist. ja Jaan Kanger jur. — mõlemad vabatahtlikud — on lastud tervist parandama; esimene 6 kuuks, teine 1 aastaks.

Artur Pihlak, mäe ins. inst. („Põhjala“), viibib Saksamaal Hannmündenis sõjavangina.

Mihkel Mats oec. ja Karl Tullff electr., „Ilmarise“ liikmed, viibivad sõjaväljal.

Leo Mäggi, „Rotalia“ liige, lõpetas aprillis sõjaväekooli lipnikuna ja määrati teenistusse Kaasani väeringkonda.

Ingelmann, Fr. Esticus, on lõpetanud sõjaväe lipnikkude kooli aprillis.

R. Uuk („Põhjala“) on väeteenistusse astunud.

Lipnik Adolf Margevitsch („Rotalia“) on sõjaväljal põrutada saanud.

Cand. jur. Jaak Depmann (EÜS) on 17.IV. seljast haavatud.

Villem Jõoram („Ühendus“) on mai algusel Moskva sõjaväekooli lõpetanud ja lipnikuna Omski väeringkonda teenistusse määratud.

Cand. math. August Adamson (EÜS) on päälinnast väljasuurtükiväkke saadetud.

Saksamaale on vangi langenud Riia Aleks. gümn. kooliõp. Aleksei Kann. „Tall. Teat“.

Arst Bruno Vahtrik (EÜS), kes talvel raskesti kuulikillu läbi jalast sai haavata, on nüüd paranemisel.

Karl Kamal ja Pavel Tamm (MEÜS) on esimesel juunil Moskva Aleksandri sõjaväekooli lõpetanud. Nad sõidavad kohe lipnikkudena sõjaväljale.

Riia politehnikumi agronoomia jaoskonna üliõpilane, tagavaraväe lipnik Johann Tetter on lahingus haavata saanud ja sakslaste kätte vangi langenud. (Post. nr. 38 s. a.)

Dr. Aleks. Tang (endine EÜS:i liige) lõpetas läinud sügisel Peetrilinna sõjaväe arstiteaduse akadeemia ja astus nooremata arstina tegevasse sõjaväkke. Nüüd on Dr. Tang vanemasks arstiks nimetatud ühes polgus, kes juba kaua ägedasti austerlaste vastu võitleb. Post. järele.

Üliõpilane Grünfeldt - Tamme, kes Saksamaal Mittweida tehnikumis õppis ja kelle kohta sõja algusest saadik kunni viimase ajani säält mingisuguseid teateid ei tulnud, on neil päevil koju omastele teatanud, et ta ikka veel Mittweidas asub ja terve on. „Tall. Teat.“

MEÜS:i juure on komisjon asutatud, kelle ülesandeks on Moskva haigemajus viibivate haavatute ja haigete Eesti sõjameeste üle teateid muretseda, et neile jõudu mööda abiks olla. Tall. Teat. nr. 50, 1915.

1914. a. vilistlasteks saanute nimekirja täiendus (v. Ül. L. nr. 1 s. a.)

Peetrilinn.

PEÜS „Ilmarine“:

Arno Karl ing. met., surnud 16. 5. 15.

Maim Konstantin ing. techn.

Org Albert oec.

Suija Johannes oec.

„Põhjala“:

Kogel F. ing. techn.

Piiper J. cand. rer. nat.

Ratassepp A. ing. electrotechn.

1915. a. kevadel kõrgema kooli lõpetanud.

EÜS:

Einbund Karl jur., lõpetanud Moskva ülikooli I. järgu diplomiga.
Paris Aug. chem.

Ühendus:

Veber Oskar vet.

Rängel Aleksander vet.

Jans Joh jur.

Thomson Voldemar jur.

Martna Hans jur.

Fr. Estica :

Soosaar Gerhard jur., I. järgu diplomiga.

Korp. „Sakala“ :

Leik Heinrich agr. (Riia polit.)

Väljastpoolt organisatsjoone :

Jaska Rudolf jur., Taaralinnast, I. järgu diplomiga.

Pädagoogilised kursused

T. ülikooli juures on lõpetanud :

Krims Amalie (Slaavi keeled ja kirjandused)

Koiv A.

Rosenthal M. (loodusteadus ja geograafia)

Jürmann J.

Hermann E. (matem. ja füüsika).

Neiu Krims on ka T. kõrgemad ajalookeeleteadusl. naiskursused lõpetanud.

Korp. „Vironia“ :

Mägi Karl ing.

Sakeus Juh. ing.

Sõrmus Jaak agr.

Riia politehnikumi

kaubandusosakonna on lõpetanud Sommer Joh., Joonas A. ja Kersten A.

Pेत्रilinna sõjaväe arstiteaduse akadeemia

on 1.VII.14. lõpetanud Friedrich Vares ja Edgar Hansen esimese järgu diplomiga (лѣкарь с отличіем). Kohe pääle lõpetamise saadetud mõlemad Kaukasi sõjaväljale, kus nad ka praegu viibivad. Mõlemad väljastpoolt organisatsjoone.

MEÜS :

Kuks Aleks. jur. (asub Pihkva adv.)

Tomberg Viktor jur. (asub Riiga adv.)

Nikolai Köstner on lõpetanud tänavu kevadel Moskva kaubanduse institudi esimese järgu diplomiga — majandusteaduse kandidaadina.

Varssavi ülik.

õigusteaduskonna lõpetand tänavu kevadel Boris Vares Arusaarest, Viljandimaalt, Theodor Villa Sangastest ja Theodor Rõuk Viljandist. „Pvl.“ kuulumist mööda astuvad nad sõjaväekoolidesse.

Eesti üliõpilased Varssavis.

Nagu meie ksv. A. Podrätšchik Varssavist teatab, on eestlasi praegu Varssavi ülikoolis 6 meest: 1 õigusteadlane, 2 ajaloolast, 3 klassikut. Lõpetanud on Varssavi ülikooli viimase 7 aasta kestes 9 meest; enne seda on teateid veel ühe lõpetamise kohta. Neist on 7 jur., 1 phil., 1 math. ja 1 hist. Viimane neist, J o h. J ü r g e n s, valmistab ennast Varssavi ülikooli juures magistri eksami vastu.

Need 15 meest ei ole ühegi organisatsiooni liikmed, sest et üliõpilaskorraldusi Varssavi ülikooli juures ei olevat. Soovida jääks igatahes, et meie kaasvõitlejad Varssavis vähemalt omavahelise „Eesti tutvuskonna“ moodustaksid, mis väga tähtis oleks oma rahvusliku isiku integriteedi alalhoidmiseks.

Üliõpilaste 1914. a. peetud kõnede nimekirja täiendus (v. Ül. Leht nr. 2 1915. a.).

REÜS:is

on pääle Ül. L. nr. 2 s. a. nimetatud väljaspool seltsi peetud kõnede veel järgmised kõned omavahel ette kantud:

- A. Jürgens: Tarvitajate ühisused 22/II;
J. Kopvillem: Ühistunne ja meie 8/II,
„ Eesti rahvakool enne ja nüüd 23/III,
„ Keelelised küsimused 20/IX;
J. Mets: Rahvaharidus Ameerikas 19/IX;
J. Naaris: Eesti Aleksandri kool 13/IX,
„ Paljuse lühendatud lõpud 27/IX,
„ „Udutagused“ 1/XI;
H. Normak: Rahvaülikool Saksamaal 19/IX,
„ Talurahva vabakslaskm. ja agraarolud Baltimaail 18/X;
Th. Pool: REÜS:i ajaloost 15/III,
„ Rahvaülikool Soomes 23/IV;
M. Sander: Emile Verhaeren 25/I;
P. Semper: O. Luts 11/X;
A. Uustal: Akadeemiline elu 4/X;
A. Varep: Rahvusküsimus 1/III,
„ Rahvaülikool Daanimaal 19/IV,
„ Lätlased 15/IV.

Sakalas

on oma vahel 6 kõnet peetud; väljaspool korp. peetud kõnede kohta v. Ül. Leht nr. 2 s. a.

Põhjalas on 1914. a. järgmised kõned peetud:

1. J. Kanger: „Põllutöölaliste küsimusest“.
2. A. Schipai: „Eesti Aleksandri kool“.
3. J. Part: „Muljed karskuse lendreisist“.
4. Hilda Lember: „Uuemad voolud kunstis ja Noor-Eesti“.
5. V. Simtman: „Alkoholi mõju“.
6. A. Pihlak: „Nüüdisaja betoonehitused“.
7. J. Part: „P. Rubel. Meie nooresoo vaimlisest murrangust“.

Pääle selle pandi toime kirjanduslik õhtu Juhan Liivi mälestuseks, kus kõneles J. Part.

Väljaspool seltsi kõneldid: J. Kanger, J. Part, V. Simtman, S. Sommer, A. Lepik, A. Schipai.

Kõnereisile

suvisel vaheajal läheb PEÜS:i liige O s k a r L ö v i, Eesti asundustesse Venemaal. Teekond on kavatsetud läbi Kesk-Venemaa Kaukasusse. Sellekohase üleskutse ettevalmistuste asjus asundustele avaldas ksv. Lõvi „Peal. Teatajas“ nr. 83 (107) s.a.

Tänavusil karskuspühil,

10–12. mail s. a. kõneldid muu seas järgmised üliõpilased: A. Kerem (Kursis 11.V.: „Alkohol ja meie tulevikulootused“); V. Ernits (Ropkas 12.V.: „Eesti karskusliikumise ajalugu“); K. Einberg (Otepääl 10.V. ja Kuigatsis 12.V.: „Karskusliikumine kodumaal ja selle tähtsus rahva tuleviku kohta“); J. Järve (Võrus 10.V. ja Valgas 11.V.: „Karskus ja vaated tulevikku“) — EÜS:ist; takistuste pärast ei saanud ksv.:d Naano, Preisberg ja Viru lubatud kõnesid pidada. „Sakala“ liigetest kõneles Chr. Park Lihulas 12.V. „Alkoholi ja tervise“ üle; väljastpoolt organisatsioonid kõneles stud. med. Arnold Liin Otepäas 10.V. „Alkoholi mõju“ üle, ühes Einbergiga. Tahtmist osa võtta karskuspühist oli ka päälinna ja Riia kaasvõitlejail, kuid mõnesuguste takistuste tõttu jäi see õige väheseks. Vahest oli ksv. J. Kopvillem ainus, kes Riia meestest kõnelemas käis (Kolga-Jaanis).

Kõrvalmärkusena olgu tähendatud, et üliõpilaste kaudu Eesti Karskusseltside Kesktöimekonnale umbes 70 rbl. sisse tuli, müüdnud kirjanduse ja karskumärkide eest.

Aurahad teaduslike töde eest.

Peetrilinna ülikoolis on sellekohaste kirjatööde eest hõbeaurahad saanud: phys.-math. osakonnas L. V e i d e r m a n ja hist.-phil. osakonnas P. O t s p u u.

T. Eesti Üliõpilaste Meeskoor

esines J. Simm'i juhatusel 3. mail Dr. M. Veske 25-aastase surmapäeva mälestuskoosolekul Vanemuises ja 4. mail lilled viimisel Dr. M. Veske hauale.

Eesti-Läti rahvamuusika õhtul

Moskvas 19. IV. s. a. juhatas J. S i m m kontserdi Eesti osa, mis ajakirjanduse poolt melguse tähelepaneku osaliseks sai.

Toimetusele tulnud kirjad.

Jansi tõendus.

Teen Jansi viimase kirjutuse puhul ainult väikese õienduse selle kohta, et Jans katsub kinnitada oma esialgist väidet T. õigusteaduse fakulteedi kantseleist numbrite saamise üle. Nüüd pidi aga Jans isegi ülikooli õigusteaduse fakulteedi ametnikule tunnistama, vastates minu nõutud järelepärimisele, et ta ei ole saanud teateid üliõpilaste edasijõudmise kohta ei fakulteedi ametnikkudelt ega „pilku heites teiste raamatutesse“ „teaduslikeks otstarbeks.“ Hic veritas!

J. Kotkas.

V. a.

Üliõpilaste Lehe toimetus!

Palun Üliõpilaste Lehes järgnevad ühendatud vahe- ja aukohtu otsused tüliasjas Eesti Üliõpilaste Seltsi ja korp. „Sakala“ vahel lahkesti avaldada.

K. a.

Tartus, 2. 4. 15.

Hans Karro
ühendatud vahe- ja aukohtu
juhataja.

Ühendatud vahe- ja aukohtu otsused Eesti Üliõpilaste Seltsi ja korp. „Sakala“ tüliasjus.

Mõlemad pooled töötavad ennast igal tingimisel ühendatud vahe- ja aukohtu alla heita.

EÜS:i küsimused:

1. Kas on korp. „Sakala“ esimees ja liikmed EÜS:i liikmega politsei abil tüliasja õiendada püüdnud ja EÜS:i liiget parema teadmise vastu varguses süüdistanud?

a) Kas korp! „Sakala“ esimees ja liikmed on EÜS:i liikmega politsei abil tüliasju õiendada püüdnud?

Ja!

b) Kas on korp! „Sakala“ esimees EÜS:i liiget parema teadmise vastu varguses süüdistanud?

Ei!

c) Kas on korp! „Sakala“ liikmed EÜS:i liiget parema teadmise vastu varguses süüdistanud?

Ja!

2. a. Kas on korp! „Sakala“ oma esimehe kaudu politseis ütelnud, et EÜS üliõpilastevaheliseks tüliõienduseks garantiid ei paku?

Ja!

b. Kas oli see korp! „Sakala“ teguviis põhjendatud?
Korp! „Sakalale“ teada olevate faktidega põhjendatud.
(V. ka vastus korp! „Sakala“ 3. a. küsimusele).

Kõiki asjaolusse puutuvid fakte tähelepanes — põhjendamata.

3 a. Kas on korp. „Sakala“ omas kirjas 5. okt. 1914. EÜS:i ähvardanud?

Ja!

b. Kas oli see korp! „Sakala“ teguviis õige?

Ei!

4. Kas oli EÜS:il põhjust läbikäimist lõpetada korp! „Sakalaga“ pääle selle, kui tema otsusele oli jõudnud, et korp! „Sakala“ EÜS:i oli ähvardanud ja omade esitajate kaudu EÜS:i liiget parema teadmise vastu varguses süüdistanud?

Ja!

5. a. Kas on korp! „Sakala“ omades kirjades ÜL:s № 6. ja 7.—8. asjaolusid ebaõigelt kirjeldanud?

Korp! „Sakala“ on ebaõigelt kirjeldanud ÜL:s № 7.—8. 1914. lhk. 67. rida 6., ütlusega: „mõned liikmed“ pro „üks liige.“

b. Kas on korp! „Sakala“ seda bona fide teinud?

Ja!

Korp! „Sakala“ küsimused.

1, Kas on EÜS vastu oma paremat teadmist talitanud, kui tema korp! „Sakalale“ kirjas 20. okt. 1913. teatas, et väljakutset vastu pole võtnud?

Ei!

2. Kas on EÜS:il õige seisukoht, kui tema EÜS:i liikme väljakutse edasiandmise viisi omas kirjas 20. okt. 1913. korp! „Sakala’le“ õigeks tunnistab?

Ja!

3. a. Kas teadis EÜS, et EÜS:i liige R. R.-V:i tüli asjus määratud aukohtu istumisele ei ilmunud, erapooletut, aukohtunikka ja oma vastast üle tunni aja ennast oodata lastes, ja ka pääle selle mingisugust katset autüli lõpetamiseks ette ei võtnud?

Ei! Katsed olid, kuid korp! „Sakala“ sellest ei teadnud.

b. Kui EÜS seda teadis, mil põhjusel ei võtnud EÜS siis oma liikme R. kohta seisukohta, kui see oma ja korp. „Sakala“ liikme V. tüliasja ei lõpetanud?

3. b. jääb ära 3. a. vastuse tõttu.

4. a. Kas on EÜS vastu oma paremat teadmist korp! „Sakalat“ selles süüdistanud, et see ettetulnud sekeldust politsei võimu abil on õiendanud?

Ja!

b. Kas oli küllalt põhjust EÜS:il korp! „Sakalat“ ülevalnimeetatud asjas süüdistada?

Ei olnud põhjust oma süüdistust Üliõpilaste Lehes № 6. 1914. lhk. 30. alalhoida.

5. a. Kas on EÜS omades kirjades Üliõpilaste Lehes № 5., 6. asjaolusid ebaõigelt kirjeldanud?

b. Kas on EÜS seda bona fide teinud?

Vastus sisaldub vastuses 4. a. pääle.

6. Kas oli korp! „Sakala“ teguviis õige, kui ta oma kirjas lubas omale tegevusvabaduse jätta, kui tema EÜS:i poolt rahuloldavat vastust ei saa?

Ei!

7. a. Kas on EÜS:i esimehel õigus EÜS:i erakoosolekul kaebust korp! „Sakala“ pääle tõsta (Ü. L. № 6. lhk. 29.) ja EÜS:i erakoosolekul õigus seda kaebust harutada?

Ja! „Kaebus“ — EÜS:i terminus technicus, millega seisukoha võtmist alustatakse.

b. Kui aga juba kord kaebust korp! „Sakala“ pääle EÜS:i erakoosolekul harutati, kas toimetas siis EÜS õieti, kui tema „kaebealust“ „kaebusharutamisele“ ei tsiteerinud?

Vastus jääb ära I. a vastuse tõttu.

8. Kas on EÜS:i seisukoht põhjendatud, kui ta korp! „Sakala“ poolt tarvitatud lauses: „jätab korp! „Sakala“ ene-

sele tegevusvabaduse“ — ainult protokoll*i* tegemise ähvardamist näeb?

Ja! Kuid ei olnud õigustatud pärastine otsuse põhjenduse juure jäämine (Ül. L. № 6. 1914. lhk. 30. rubriik 2.)

9. Kas on EÜS:il põhjust arvata, et igäiks iseseisvalt otsustades selle lausega: „varguses ei ole korp. „Sakala“ EÜS:i liiget kunagi süüdistanud; kuidas aga seda teguviisi nimetada, kui keegi salaja lipu korp. ruumist seinalt maha rebib ja ära viib, jätan igäihe enese otsustada“ — kirjeldatud teguviisi ainult varguseks nimetab?

Ei saa vastata.

10. Missuguste dokumentide varal võib EÜS korp. „Sakala“ liigete mitte-valmis-olekut autasu andmises EÜS:i üksikuile liigetele põhjendada?

Dokumente on (kirjavahetus EÜS:i ja korp! „Sakala“ vahel 19. 5. 13—26. 11. 13.), aga nad ei tõenda, sest EÜS:i ja korp! „Sakalat“ ei sidunud kindel vahekord ja auasjade õiendamise viisi kohta olid kummalgi pool lahkuminevad arvamised.

11. Kuidas vaatab vahekohus EÜS:i poolt korp! „Sakala“ kohta tarvitatud haavava lause: „nii on korp! „Sakala“ ...ennast EÜS:i mõttes kui üliõpilasorganisatsioon täiesti võimatuks teinud“ — avalikkuse ette toomise pääle?

Hukkamõistvalt

Ü h e n d a t u d v a h e - j a a u k o h u s t ü l i a s j a s E Ü S : j a k o r p ! „ S a k a l a “ v a h e l l e i a b :

1. EÜS on üliõpilaste traditsioonide ja üliõpilaskonnas valitsevate sündsusmõistete vastu talitades oma otsuse korp! „Sakala“ kohta avalikkuse ette toonud, kuigi EÜS:il oma kodukorra põhjal oma otsuste avaldamiseks õigus on.
2. EÜS on avalikult süüdistanud korp! „Sakalat,“ nagu oleks see, kui niisugune, asja politsei kaudu õiendanud, kuna ta teadis et ainult korp! „Sakala“ üksikud liikmed seda on püüdnud teha, ja sellele oma seisukohale jäänud pääle selle, kui tal juba teada oli, et korp! „Sakala“ pärast vahekorra lõpetamist EÜS:i poolt asja politsei kaudu mitte ei ajanud.
3. EÜS on üliõpilaste traditsioonide kohalt hukkamõistetaval viisil sihilikult korp! „Sakalat“ haavanud, oma halvaks-paneva otsuse korp! „Sakala“ kohta avaldades ja sellega enesle otsustamise õiguse ühe üliõpilasorganisatsiooni kohta võtnud, õiguse, mis kogu organiseeritud üliõpilaskonna kompetentsi kuulub.

1. Korp! „Sakala“ on siinamaale seisukoha võtmata jätnud oma esimehe kohta, kes kompromitteerival viisil ja kõigi üliõpilaskonna traditsioonide vastaselt asja politsei kaudu püüdnud õiendada, samuti ka oma liigete kohta, kes pääle selle, milles esimees eksinud, veel selles süüdi on, et nad üliõpilast vastu oma paremat teadmist varguses on süüdis-
tanud.
2. Korp! „Sakala“ on üliõpilaskonnas valitsevate traditsjoo-
nide vasta eksinud EÜS:i ähvardades tegevusvabaduse
jätmise lubamisega.
3. Korp! „Sakala“ on võimalikuks arvanud omas ametlikus
kirjas konvendi otsuse kõrval kahemõttelise lause avaldada
ja lubamata kombel pääle vahekorra lõpetamise EÜS:i
poolt veel Üliõpilaste Lehes avaldatud kirjas sündmatuid
ja taktita ütlushi tarvitada.

Ühendatud vahe- ja aukohus nõuab, et vastased organis-
satsioonid teineteisele 14 päeva jooksul tänasest päevast arvates
kirjaliku vabanduse teeksid järgneval kujul:

„EÜS resp. korp. „Sakala“ palub vabandust ühendatud
„vahekohtu poolt konstateeritud eksimiste pärast“
ja tunnistab sellega tüliasia lõpetatuks.

Tartus,
„Ugalas“,
30. 3. 15.

V a h e - j a a u k o h t u n i k u d :

EÜS:il	Korp! „Sakalal“
korp! „Vironia“ poolt:	korp! „Fraternitas Estica“ poolt:
Georg Gross	Aug. Kook
Johannes Kompus	Victor Neggo
Richard Janson	Harald Perli
Vironus,	Fr! Esticus,
Vironus,	Fr! Esticus,
Vironus,	Frat! Esticus.

Erapooletu korp! „Ugala“ poolt:

Hans Karro

Ugalensis.

Anton Eilart

Ugalensis.

Jaak Kotkas

Ugalensis.

Vastutav toimetaja ja väljaandja mag. phil. V. Grünthal.
Tegev toimetus: V. Ernits, H. Karro, A. Reben.

Noor-Eesti V.

1915.

SISU:

Gustav Suits: Neli luuletust.

Gustav Suits: 1905—1915.

Juhan Liiv: Pilved sõuvad.

Kr. Jaak Peterson: Kolm luuletust.

Aleksander Tassa: Jutt nahaparkijast Athanasiusest ja lõuendivärvijast Tiimonist.

V. Ridala: Kuus sonetti.

Nikolai Köstner: Rahva arvu kasvamine Eestimaal.

Johannes Semper: Kolm luuletust.

Aino Kallas: Maailma mõte. Jutustus „Titanici“ hukkaminekust. Soomekeelsest käsikirjast tõlkinud Martin Puru.

J. Barbarus: Kaks luuletust.

Friedebert Tuglas: Vabadus ja surm.

Martin Puru: Neli luuletust.

Aino Kallas: Gustav Suits lüürikuna. Soomekeelsest käsikirjast tõlkinud V. Ernits.

Emil Tammes: Neli luuletust.

Karl Rumor: Mürk.

Jaan Kärner: Öhtu pärast vihma.

Jaan Oks: Vaevade-maa.

Bernhard Linde: Eesti intelligents.

August Könnig: Muinasjutt.

Joh. Aavik: Eesti kirjakeelse stiili arenemisjärgud.

August Alle: Põud.

Friedrich von Stryk: Surma võidukäik. Saksakeelsest käsikirjast tõlkinud Bernhard Linde.

Johannes Semper: Õed.

Bernhard Linde: Juhan Liiv. In memoriam.

E. Andermann: Ühel sügisööl.

Reproduktsioonid Nikolai Triik'i piltidest: Orjad — (värviline). Martüür. — Alevi kõrtsis. — Suurlinn. — Jaht.

Kaaneilustus, frontispice ja vinjetid Nikolai Triik'i poolt.

HIND 2 RBL. 50 KOP.

Osahisus „Noor-Eesti Kirjastus“.

Keeleline Kuukiri nr. 3 | 4.

on ilmunud.

Sisu: Joh. Aavik: Kaksteist teesi; Lühendatud laused. V. Ridala: Mis tüvesena essiini tarvita? J. Semper: Ainsuse sisseütlev. Joh. Aavik: Kahesilbiliste verbide kolm päalliiki. Friedebert Tuglas: Võhiku mõtted I. Joh. Aavik: Aine, stiil, keel; Kimp uusi sõnu. Antineoloogus: Keeleüüenduse vastase aforismid II; Keelised arvustused (D'Annunzio „Süütu“ V. Ridala tõlkes, O. Lutsu „Kirjutatud on“, Fr. Tuglase „Liivakell“, V. Ridala „Kauged rannad“, R. Reimanni „Lambi valgel“, Jack Londoni „Mere hunt“). Vastused ankeedile: vastanud M. J. Eisen, V. Ernits, K. A. Hindrey, Ed. Hubel, A. Jürgenstein, K. Leetberg, B. Linde, P. Põld, V. Ridala, M. Sillaots, J. V. Veski, H. Visnapuu. Joh. Aavik: Kuudas meil keeleüüendusele vastu tullakse (vastuseks A. Jürgensteini „Keele- ja meelegaaranuslistele vestetele“). — Mõnesugused märkused. Toimetuse poolt.

Hind 40 kop.

Keelelist Kuukirja ilmub 8 nrit. aastas, hind postita 1 rbl., postiga 1 r. 30 k.; poolaastas postita 50 kop., postiga 65 kop. Üksik number 15 kop.

Tellimine ja kirjavahetus „Postimehe“ talituse kaudu Jürjevis Riihi aul. 9 (Vene keel: контора газ. „Почтвец“, r. Kopsen).

Toimetaja ja väljaandja

Joh. Aavik.

S 757

„Üliõpilaste Leht“

ilmub 8 korda õpiaastas, 4 numbrit enne, 4 pääle jõulu.

Tellimishind:

aastas ühes postikuludega 150 kop., üksik number 25 kop.

Adress: Юрьев (Ляфл).
